

OBOR STÁTNÍ SLUŽBY 48. FINANCOVÁNÍ, ŘÍZENÍ A SLEDOVÁNÍ SZP

1.	Společná organizace trhů a její nástroje
2.	Fondy pro financování zemědělských výdajů v rámci Společné zemědělské politiky a kterým z fondů jsou kofinancovány opatření Programu rozvoje venkova jako nástroje k čerpání těchto finančních prostředků
3.	Tři základní cíle Společné zemědělské politiky, ke kterým přispívá Program rozvoje venkova
4.	Stručné zaměření šesti priorit EU v oblasti rozvoje venkova
5.	Základní kapitoly (osnova) programového dokumentu PRV vyplývající z přímo závazných předpisů EU
6.	Orgány působící v rámci implementační struktury Programu rozvoje venkova a přímých plateb a jejich působnost
7.	Komunitně vedený místní rozvoj a cíle (úkoly) Celostátní sítě pro venkov
8.	Systém monitorování a hodnocení Programu rozvoje venkova
9.	Evidence půdy LPIS, k čemu slouží a na základě jakých principů funguje
10.	Obecné charakteristiky plošných environmentálních plateb Programu rozvoje venkova (ANC - dříve LFA, AEKO)
11.	Vícesložkový model přímých plateb v ČR (složení)
12.	Základní předpoklady zakotvené v národních předpisech pro poskytování přímých plateb v ČR a odvětví rostlinné a živočišné výroby, které jsou na základě notifikace Evropské komisi podporována v ČR
13.	Environmentálně citlivé plochy s trvalými travními porosty v ČR
14.	Součásti pravidel kontrol podmíněnosti a kde všude musí zemědělec plnit pravidla podmíněnosti
15.	Základní zásady Společné zemědělské politiky přijaté při jejím vzniku a aplikované dodnes. Změny plánované v SZP po roce 2020
16.	Postup v případě vyloučení částek z financování EU, které nebyly uskutečněny v souladu s předpisy Unie a podmínky smířčího řízení
17.	Finanční disciplína a funkce krizové rezervy v zemědělství
18.	Přímé platby – popište nejdůležitější přímé platby v ČR
19.	Současný trend vývoje podílu rozpočtu Společné zemědělské politiky na celkovém rozpočtu EU a části rozpočtu, které se k jednotlivým oblastem vztahují
20.	Základní schéma finančních toků v rámci Společné zemědělské politiky (EZZF a EZFRV), respektive úlohu jednotlivých subjektů – Evropské komise (EK), Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF – platební agentury), Ministerstva zemědělství ČR, Ministerstva financí ČR (kompetentního orgánu) a certifikačního subjektu

1. Společná organizace trhů a její nástroje

Společná organizace trhů (SOT) zahrnuje tržní opatření stanovená v rámci Společné zemědělské politiky. Od roku 2007 došlo ke sloučení 21 společných organizací trhů do jediné SOT pro všechny zemědělské produkty. Společná zemědělská politika se stále více zaměřovala na trhy a omezovala působnost intervenčních nástrojů. Tyto nástroje jsou nyní pokládány za tzv. záchrannou síť. SOT se týká jednotlivých zemědělských produktů a produktů po prvním zpracování.

Cílem společné organizace trhu se zemědělskými produkty je minimalizovat výkyvy v nabídce jednotlivých komodit a tím i v cenách placených zemědělci, vytvoření záchranné sítě v případě krize, související s narušením zemědělských trhů jednotlivých rostlinných či živočišných komodit a rovněž stabilizace ceny pro konečného spotřebitele.

Společná organizace trhů má následující nástroje:

1. **vnitřní rozměr** – vnitřní trh EU - intervenční opatření na trhu (veřejné intervence a soukromé skladování), výrobní kvóty, organizace producentů a mezioborové organizace, podpory různých komodit, monitoring produkce zemědělských komodit

příklady nástrojů:

- Veřejné intervence - nákup, skladování a prodej obilovin, mléčné výrobky, maso
- Soukromé skladování (máslo, SOM, maso)
- Programy podporující konzumaci ovoce, zeleniny, mléka a mléčných výrobků
- Program na podporu včelařství
- Propagační opatření na podporu zemědělských produktů
- Podpora pro organizace producentů, sdružení organizací producentů a mezioborové organizace pro zemědělské komodity.
- Mimořádná opatření zejména pro předcházení narušením trhu v důsledku kolísání cen nebo jiných událostí, podpůrná opatření v souvislosti s onemocněním zvířat a se ztrátou důvěry spotřebitelů v důsledku ohrožení zdraví veřejnosti, zvířat či rostlin, opatření související s jednáním ve vzájemné shodě v období značné nerovnováhy na trhu
- Rezerva pro případné krize na zemědělském trhu.

2. **vnější rozměr** - obchod s třetími zeměmi - dovozní a vývozní licence, dovozní cla, celní kvóty, vývozní náhrady

2. Fondy pro financování zemědělských výdajů v rámci Společné zemědělské politiky a kterým z fondů jsou kofinancovány opatření Programu rozvoje venkova jako nástroje k čerpání těchto finančních prostředků

Financování Společné zemědělské politiky tradičně zajišťoval jediný fond, a to Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EZOZF), který byl 1. ledna 2007 nahrazen Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV).

Právní základ:

Čl. 40 odst. 3 Smlouvy o fungování EU

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 a nařízení Rady (EU, EURATOM) č. 1311/2013.

Vývoj finančního rámce pro zemědělství.

Společná zemědělská politika (SZP) byla vytvořena v roce 1962 a byla budována okolo Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF). V roce 1964 byl fond rozdělen do dvou sekcí – záruční sekce a orientační sekce, které se řídily rozdílnými pravidly.

- Záruční sekce, která měla jednoznačně větší důležitost, byla určena k financování výdajů plynoucích z provádění tržní a cenové politiky. Tyto výdaje nelze předvídat, neboť jejich výše závisí na četných proměnných okolnostech, jako jsou změny v oblasti klimatu a zdraví, vývoj poptávky, mezinárodní ceny, atd. a proto jsou v průběhu rozpočtového roku upravovány pomocí opravných nebo dodatečných rozpočtů, jejichž cílem je přizpůsobit výši prostředků skutečným potřebám. Záruční sekce EZOZF zpravidla financovala veškeré intervenční zásady na trhu.
- Orientační sekce se podílela na financování činností v rámci strukturální politiky a politiky rozvoje venkova. Na rozdíl od záruční sekce se orientační sekce EZOZF řídila zásadou spolufinancování.

Za účelem zpomalení růstu výdajů SZP byly přidělené prostředky od roku 1988 podřízeny přísné rozpočtové kázni, a to tak, že byla na několik let stanovena zemědělská směrná částka. Tento vývoj (tj. regulace výdajů na SZP) pokračoval i v dalších letech a v současné době je upraveno nařízením Rady č. 1311/2013, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2014 -2020.

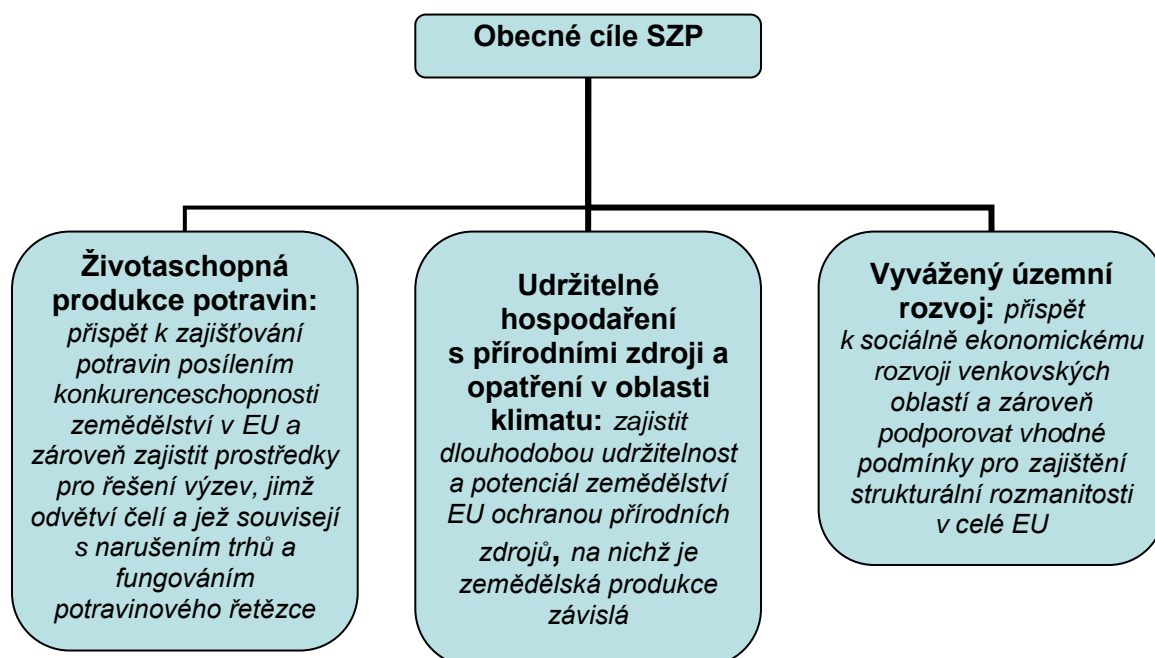
Revize financování SZP byla provedena již v nařízení (ES) č. 1290/2005, které rozdělilo EZOZF na dva samostatné fondy, Evropský zemědělský záruční fond (EZZF), určený k financování intervenčních zásahů na trhu a podpory příjmů a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV). Pro programové období 2014 – 2020 je tato úprava zakotvena v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013. Víceletý finanční rámec pro zemědělství umožní převody mezi jednotlivými pilíři (převody ve prospěch politiky rozvoje venkova, ale výše bude do značné míry závislá nejenom na rozhodnutí členského státu, ale i na zajištění prostředků ve státním rozpočtu).

3. Tři základní cíle Společné zemědělské politiky, ke kterým přispívá Program rozvoje venkova

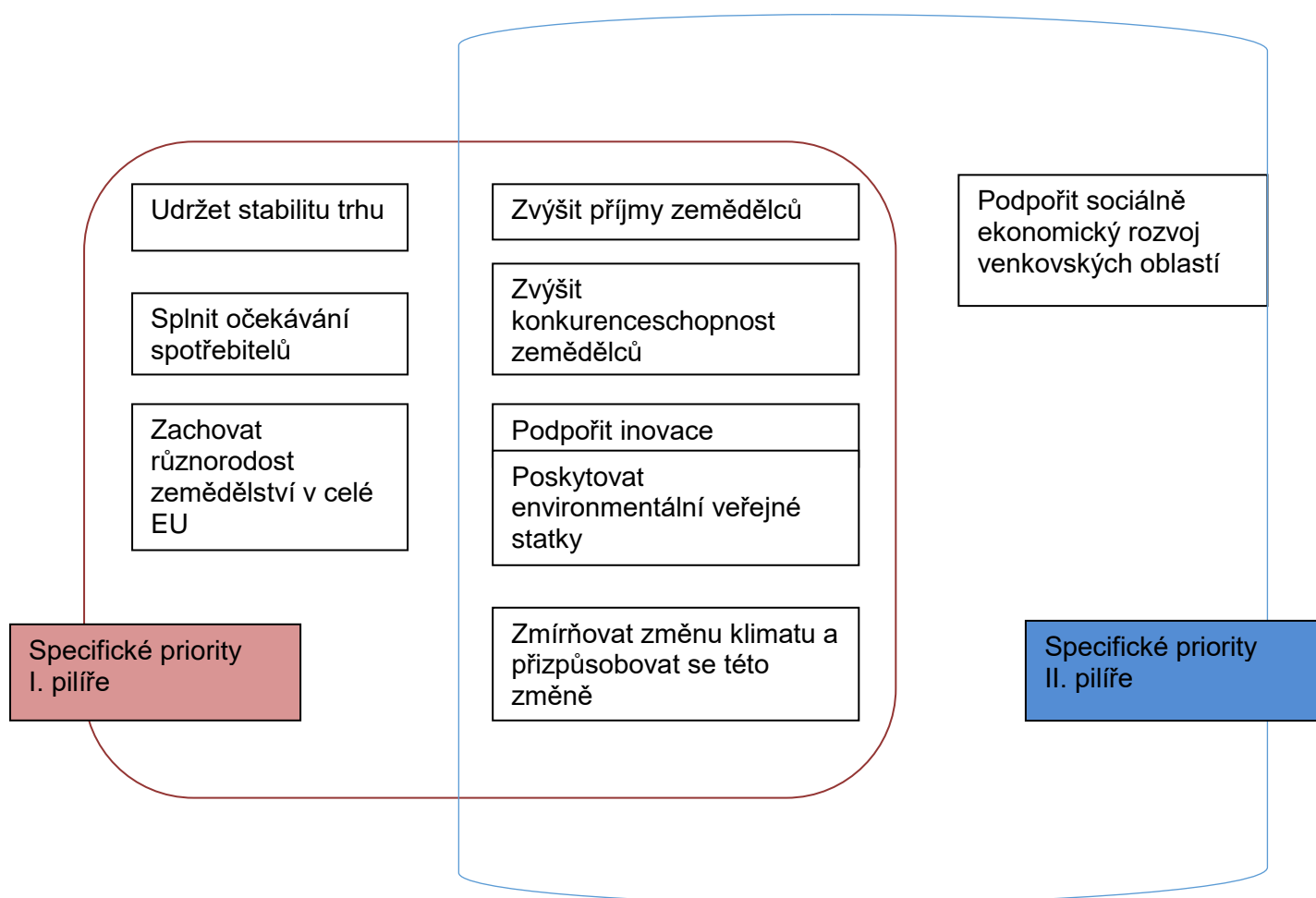
Po více než 50 let je Společná zemědělská politika (SZP) nejdůležitější společnou politikou Evropské unie. Hlavní cíle SZP stanovené v Římské smlouvě (zvyšování pracovní produktivity v zemědělství, zabezpečení přiměřené životní úrovně a růstu příjmů osob pracujících v zemědělství, stabilizace trhu se zemědělskými produkty a potravinami, zajištění dostatečné zemědělské výroby, vyrovnavání případných meziročních výkyvů zemědělské produkce a zaručení potravinové soběstačnosti států zúčastněných ve společné zemědělské politice a stanovení optimálních cen zemědělských výrobků přijatelných pro konečné spotřebitele) si zachovaly svůj význam po celou dobu. Nicméně samotná SZP se vyvíjela a reforma nastoupená počátkem 90. let 20. století vedla k nové struktuře politiky, která odrážela změny se ekonomickou, environmentální i politickou situací působící na zemědělství v EU a ke změnám v zemědělském, potravinářském a lesnickém odvětví i ve venkovských oblastech. V roce 2013 prošla SZP další významnou reformou. I když hlavním cílem této reformy bylo reagovat na nové problémy, které před zemědělstvím vyvstaly, byla SZP upravena zároveň tak, aby více přispívala k dosažení cíle Strategie Evropa 2020 prostřednictvím podpory inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění. V této souvislosti byly pro SZP na období 2014-2020 stanoveny tři hlavní cíle (viz schéma) a stávající nástroje SZP byly upraveny tak, aby tyto cíle politiky splňovaly.

V celkovém rámci SZP přispívá podpora pro rozvoj venkova, včetně podpory pro činnosti v oblasti potravinářského a nepotravinářského odvětví a lesnictví, k dosažení těchto cílů definovaných nařízením č. 1305/2013:

- a) **podpora konkurenceschopnosti zemědělství;**
- b) **zajištění udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a opatření v oblasti klimatu;**
- c) **dosažení vyváženého územního rozvoje venkovských hospodářství a komunit, včetně vytváření a udržení pracovních míst.**

Specifické cíle SZP

4. Stručné zaměření šesti priorit EU v oblasti rozvoje venkova

K dosažení cílů rozvoje venkova, které přispívají ke strategii Evropa 2020 pro inteligentní a udržitelný rozvoj podporující začlenění, dochází prostřednictvím následujících šesti priorit Unie v oblasti rozvoje venkova, které odrážejí příslušné tematické cíle společného strategického rámce:

1) podpora předávání poznatků a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech se zaměřením na tyto oblasti:

- a) podpora inovací, spolupráce a rozvoje znalostní základny ve venkovských oblastech;
- b) posílení vazeb mezi zemědělstvím, produkcí potravin a lesnictvím a výzkumem a inovacemi, mimo jiné za účelem zlepšeného řízení v oblasti životního prostředí a environmentálního profilu;
- c) podpora celoživotního vzdělávání a odborné přípravy v odvětvích zemědělství a lesnictví.

2) zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů se zaměřením na tyto oblasti:

- a) zlepšení hospodářské výkonnosti všech zemědělských podniků a usnadnění jejich restrukturalizace a modernizace, zejména za účelem zvýšení míry účasti na trhu a orientace na trh, jakož i diverzifikace zemědělských činností;
- b) usnadnění vstupu dostatečně kvalifikovaných zemědělců do odvětví zemědělství, a zejména generační obnovy v tomto odvětví.

3) podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství se zaměřením na tyto oblasti:

- a) zlepšení konkurenceschopnosti prvovýrobců jejich lepším začleněním do zemědělsko-potravinářského řetězce prostřednictvím programů jakosti, přidáváním hodnoty zemědělských produktů, a podporou místních trhů a krátkých dodavatelských řetězců, seskupení a organizací producentů a mezioborových organizací;
- b) podporu předcházení a řízení rizik v zemědělských podnicích.

4) obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím se zaměřením na tyto oblasti:

- a) obnova, zachování a zvýšení biologické rozmanitosti (včetně oblastí sítě Natura 2000, v oblastech s přírodními či jinými zvláštními omezeními), zemědělství vysoké přírodní hodnoty a stavu evropské krajiny;
- b) lepší hospodaření s vodou, včetně nakládání s hnojivy a pesticidy;
- c) předcházení erozi půdy a lepší hospodaření s půdou.

5) podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu, se zaměřením na tyto oblasti:

- a) efektivnější využívání vody v zemědělství;
- b) efektivnější využívání energie v zemědělství a při zpracování potravin;
- c) usnadnění dodávek a využívání energie z obnovitelných zdrojů, vedlejších produktů, odpadů a reziduí a z jiných nepotravinářských surovin pro účely biologického hospodářství;

- d) snižování emisí skleníkových plynů a amoniaku ze zemědělství;
- e) podporu ukládání a pohlcování uhlíku v zemědělství a lesnictví;

6) podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech se zaměřením na tyto oblasti:

- a) usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků, jakož i pracovních míst;
- b) posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech;
- c) zlepšení dostupnosti, využívání a kvality informačních a komunikačních technologií (IKT) ve venkovských oblastech.

Všechny tyto priority přispívají k průřezovým cílům spočívajícím v inovacích, životním prostředí a zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně.

Program může být zaměřen na méně než šest priorit, je-li to odůvodněno na základě analýzy situace z hlediska silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb (analýza SWOT) a hodnocení ex ante. Každý program se zaměří alespoň na čtyři priority.

V zájmu naplňování některé z priorit lze do programů zahrnout i jiné prioritní oblasti, je-li to odůvodněné a měřitelné. Což je například v případě PRV ČR doplnění prioritní oblasti 2C zaměřené na ekonomiku lesního hospodářství.

5. Základní kapitoly (osnova) programového dokumentu PRV vyplývající z přímo závazných předpisů EU

Každý program rozvoje venkova obsahuje následující kapitoly:

a) hodnocení ex ante podle článku 55 nařízení (EU) č. 1303/2013;

b) analýzu SWOT situace a určení potřeb, jimiž je nutno se zabývat v zeměpisné oblasti, na niž se daný program vztahuje.

Analýza je strukturována podle priorit Unie v oblasti rozvoje venkova. Konkrétní potřeby týkající se životního prostředí, zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně a inovací se posuzují ve světle všech priorit Unie v oblasti rozvoje venkova s cílem určit příslušné reakce v těchto třech oblastech na úrovni jednotlivých priorit;

c) popis strategie, který prokazuje, že:

- i) pro jednotlivé prioritní oblasti Unie pro rozvoj venkova stanovené v programu, jsou na základě společných ukazatelů uvedených v článku 69 a případně na základě konkrétních ukazatelů pro daný program stanoveny vhodné cíle,
- ii) pro jednotlivé prioritní oblasti Unie pro rozvoj venkova stanovené v programu, jsou zvoleny vhodné kombinace opatření, na základě průkazné intervenční logiky podložené hodnocením ex ante podle písmene a) a analýzou podle písmene b),
- iii) přidělení finančních prostředků na opatření programu je odůvodněné a přiměřené vzhledem k dosažení stanovených cílů,
- iv) jsou zohledněny zvláštní potřeby spojené se specifickými podmínkami na regionální či subregionální úrovni, jimiž se konkrétně zabývají náležitě navržené kombinace opatření či tematických podprogramů,
- v) do programu je začleněn vhodný přístup k inovacím v zájmu dosažení priorit Unie v oblasti rozvoje venkova, včetně EIP v oblasti zemědělské produktivity a udržitelnosti, k životnímu prostředí, včetně specifických potřeb oblastí sítě Natura 2000, a ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně,
- vi) byla přijata opatření k zajištění dostupnosti dostatečných kapacit v oblasti poradenství týkajícího se regulačních požadavků a opatření souvisejících s inovacemi;

d) pro každou z předběžných podmínek stanovených v souladu s článkem 17 a přílohou XI částí 2 nařízení (EU) č. 1303/2013 v případě obecných předběžných podmínek a v souladu s přílohou V tohoto nařízení **posouzení toho, která z předběžných podmínek se vztahuje na daný program a které z těchto podmínek jsou splněny v den předložení dohody o partnerství a programu**. Nejsou-li příslušné předběžné podmínky splněny, program obsahuje popis kroků, které je třeba učinit, odpovědné orgány a časový harmonogram těchto kroků v souladu se souhrnem předloženým v dohodě o partnerství;

e) popis výkonnostního rámce stanoveného pro účely článku 21 nařízení (EU) č. 1303/2013;

f) popis každého zvoleného opatření;

g) hodnocení uvedené v článku 56 nařízení (EU) č. 1303/2013; Členské státy poskytnou dostatečné zdroje umožňující řešit potřeby, které byly zjištěny, a zajistit řádné monitorování a hodnocení;

h) finanční plán obsahující:

- i) tabulku uvádějící v souladu s čl. 58 odst. 4 **celkový příspěvek z EZFRV plánovaný na každý rok**. V případě potřeby jsou v této tabulce v rámci celkového příspěvku z EZFRV zvláště uvedeny prostředky poskytované méně rozvinutým regionům a finanční prostředky převedené do EZFRV při použití čl. 7 odst. 2 nařízení (EU) č. 1307/2013. Plánovaný roční příspěvek z EZFRV musí být v souladu s víceletým finančním rámcem,
- ii) tabulku uvádějící pro každé opatření, pro každý druh operace se zvláštní výší příspěvku z EZFRV, pro druh operace uvedený v čl. 37 odst. 1 a v článku 39a a pro

technickou pomoc **celkový plánovaný příspěvek Unie a příslušnou výši příspěvku z EZFRV**. V případě potřeby je v této tabulce zvlášť uvedena rovněž výše příspěvku z EZFRV pro méně rozvinuté regiony a pro ostatní regiony;

i) plán ukazatelů rozdělený na prioritní oblasti, který zahrnuje cíle uvedené v čl. 8 odst. 1 písm. c) bodu i) a plánované výstupy a plánované výdaje každého opatření pro rozvoj venkova zvoleného v souvislosti s odpovídající prioritní oblastí;

j) případně tabulku s doplňkovým financováním poskytnutým členským státem na každé opatření v souladu s článkem 82;

k) případně seznam režimů podpory spadajících do oblasti působnosti čl. 81 odst. 1, které se použijí při provádění programů;

l) informace o doplňkovosti programů rozvoje venkova s opatřeními financovanými ostatními nástroji v oblasti společné zemědělské politiky a z evropských strukturálních a investičních fondů;

m) opatření k provádění programu, včetně:

i) **určení všech orgánů** stanovených v čl. 65 odst. 2 členským státem a pro informaci souhrnný popis struktury řízení a kontroly,

ii) **popisu postupů monitorování a hodnocení**, jakož i složení monitorovacího výboru,

iii) ustanovení k zajištění **propagace programu**, včetně propagace prostřednictvím celostátní sítě pro venkov uvedené v článku 54,

iv) popisu přístupu, který stanoví **zásady, pokud jde o určení kritérií pro výběr operací a strategií místního rozvoje**, a který zohledňuje příslušné cíle. V této souvislosti mohou členské státy umožnit, aby byla přednost dána MSP, jejichž činnost je spojena s odvětvím zemědělství a lesnictví,

v) v souvislosti s místním rozvojem případně včetně **popisu mechanismů k zajištění soudržnosti mezi činnostmi** plánovanými v rámci strategií místního rozvoje, opatření pro spolupráci podle článku 35 a opatření pro základní služby a obnovu vesnic ve venkovských oblastech podle článku 20, včetně vazeb mezi městem a venkovem;

n) opatření přijatá za účelem zapojení partnerů podle článku 5 nařízení (EU) č. 1303/2013 a shrnutí výsledků konzultace s partnery;

o) případně strukturu celostátní sítě pro venkov podle čl. 54 odst. 3 a ustanovení týkající se jejího řízení, která představují základ pro roční akční plány této sítě.

6. Orgány působící v rámci implementační struktury Programu rozvoje venkova a přímých plateb a jejich působnost

Členské státy pro každý program rozvoje venkova určí:

- a) **řídící orgán**, jehož úkolem je dotyčný program řídit a jímž může být veřejný nebo soukromý subjekt působící na celostátní nebo regionální úrovni nebo přímo členský stát, pokud tento úkol vykonává sám;
- b) **akreditovanou platební agenturu** ve smyslu článku 7 nařízení (EU) č. 1306/2013;
- c) **certifikační subjekt** ve smyslu článku 9 nařízení (EU) č. 1306/2013.

Řídícím orgánem PRV (ŘO PRV) je podle usnesení vlády č. 535 ze dne 9. července 2014 k finančním tokům Společné zemědělské politiky a Společné rybářské politiky v České republice pro programové období let 2014 až 2020 a jejich institucionálnímu zabezpečení **Ministerstvo zemědělství**. V rámci organizačního schématu Ministerstva zemědělství je pak implementací PRV pověřen **odbor Řídící orgán PRV a odbor environmentálních podpor PRV**.

ŘO PRV z pohledu účinného, účelného a správného řízení a provádění PRV zajišťuje:

- **zpracování programového dokumentu** (včetně případných revizí) ve spolupráci s příslušnými partnery a jeho předložení EK
- soulad hodnocení ex ante uvedeného v článku 55 nařízení (EU) č. 1303/2013 se systémem hodnocení a monitorování a odpovídá za schvalování a předkládání hodnocení Komisi
- **zavedení plánu hodnocení** uvedeného článku 56 nařízení (EU) č. 1303/2013, aby hodnocení programu ex post uvedené v článku 57 nařízení (EU) č. 1303/2013 bylo provedeno v časových lhůtách stanovených v uvedeném nařízení, a dále zajišťuje soulad těchto hodnocení se systémem monitorování a hodnocení a předkládá je monitorovacímu výboru a Komisi
- **zpracování národních prováděcích předpisů k provádění PRV** (Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty PRV, nařízení vlády) ve spolupráci s platební agenturou, které detailně upravují a zpřesňují podmínky pro poskytování dotace
- **zavedení účinných opatření na přezkum stížností týkajících se PRV** (dle ustanovení čl. 74 (3) nařízení (EU) č. 1303/2013) ve spolupráci s platební agenturou
- **předkládání příslušných dat** pro ukazatele pro operace vybrané k financování, včetně informací souvisejících s výstupy a finančními ukazateli k 31. lednu a 31. říjnu v každém roce programu EK ve spolupráci s platební agenturou
- **zřízení Monitorovacího výboru** v souladu s institucionálním, právním a finančním rámcem do tří měsíců ode dne oznámení rozhodnutí EK o přijetí PRV
- **poskytování informací** a dokumentů potřebných k monitorování provádění programu z hlediska jeho konkrétních cílů a priorit Monitorovacímu výboru PRV
- vypracování výroční zprávy o pokroku včetně souhrnných monitorovacích tabulek (ve spolupráci s platební agenturou) a po schválení monitorovacím výborem je předkládá Komisi
- poskytnutí všech potřebných informací, zejména o postupech a veškerých kontrolách prováděných v souvislosti s operacemi vybranými pro financování, pro platební agenturu před schválením plateb
- propagaci programu, i prostřednictvím Celostátní sítě pro venkov, a to informováním potenciálních příjemců, profesních organizací, hospodářských a sociálních partnerů, subjektů podílejících se na prosazování rovnosti žen a mužů a dotčených nevládních organizací, včetně ekologických organizací, o možnostech, které program nabízí,

a o pravidlech pro získání přístupu k financování z programu a rovněž informováním příjemců o příspěvku Unie a široké veřejnosti o úloze, kterou Unie v programu hraje

- informovanost příjemců a jiných subjektů podílejících se na provádění operací o povinnostech vyplývajících z poskytnuté podpory a povinnosti pro všechny transakce související s operací používat buď oddělený účetní systém, nebo vhodný účetní kód
- informovanost příjemců a jiných subjektů podílejících se na provádění operací o požadavcích týkajících se poskytování údajů řídicímu orgánu a zaznamenávání výstupů a výsledků

Platební agentura

Platební agenturou ve smyslu čl. 7 horizontálního nařízení (EU) č. 1306/2013 (dále jen „PA“), tedy subjektem členského státu pověřeným řízením a kontrolou výdajů, byl určen usnesením vlády č. 535 ze dne 9. července 2014 **Státní zemědělský intervenční fond** (dále jen „SZIF“).

SZIF je právnickou osobou vzniklou na základě zákona č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu. Na základě §2c zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, má kompetence provádět opatření k rozvoji venkova.

Organizační struktura SZIF zahrnuje centrální pracoviště v Praze i regionální pracoviště na úrovni NUTS 2 pokrývající všechny regiony NUTS 2 České republiky.

SZIF, jakožto akreditovaná platební agentura, zajišťuje provádění plateb, sděluje a uchovává o nich informace a poskytuje záruky, že:

- oprávněnost žádostí a přidělování podpory v rámci rozvoje venkova, stejně jako soulad žádostí s pravidly Unie, jsou kontrolovány před autorizací platby
- provedené platby jsou správně a úplně zaúčtovány
- jsou prováděny kontroly stanovené právními předpisy Unie
- požadované doklady jsou předkládány ve lhůtách a ve formě stanovené právními předpisy Unie a ČR
- doklady jsou přístupné a uchovávány tak, že je zaručena jejich úplnost, platnost a čitelnost po celou dobu, včetně dokladů uchovávaných v elektronické podobě ve smyslu právních předpisů Unie

SZIF z pohledu provádění opatření PRV dále zajišťuje:

- metodické řízení administrace a kontroly implementace opatření PRV s cílem zajistit jednotný přístup ve všech regionech NUTS 2 (mj. integrované postupy příjmu a zpracování žádostí, provádění administrativních kontrol, metodika provádění a vyhodnocování kontrol na místě)
- existenci (vývoj a trvalou údržbu) vhodného a bezpečného elektronického systému pro záznam, uchovávání, správu a vykazování statistických údajů o programu a jeho provádění, které jsou zapotřebí pro účely monitorování a hodnocení podpor poskytovaných v rámci opatření PRV (data o administraci, kontrole, výplatě, zaúčtování podpor a vykázání plateb EK), a zejména informací potřebných ke sledování pokroku na základě stanovených cílů a priorit
- příjem žádostí o podporu v rámci opatření PRV, jejich zadávání do informačního systému (včetně zadávání sebraných dat pro monitorování a hodnocení k jednotlivým žádostem do informačního systému)
- administrativní kontrolu a sledování souladu projektů, jež jsou předmětem podaných žádostí, s právními předpisy a pravidly Programu
- provádění výběru subjektů pro kontrolu na místě na základě zpracovaných analýz rizik a způsobem v souladu s právními předpisy EU
- zhodnocení ověřitelnosti a kontrolovatelnosti jednotlivých opatření s cílem minimalizovat riziko chybovosti (ve spolupráci s řídicím orgánem)

- sestavení plánu kontrol, jeho dodržování a aktualizaci
- provádění a vyhodnocení kontrol na místě u žadatelů dle stanoveného plánu v souladu s platnou právní úpravou Společenství
- uzavírání dohod o delegování vybraných činností na jiné orgány státní správy, pokud to je delegovaná činnost nutná pro efektivní výkon kontrolních činností
- vydávání rozhodnutí konečným příjemcům podpory u plošných opatření nebo uzavírání smluv (dohod) u opatření projektového charakteru s příjemci podpory, které zahrnují stanovený objem finančních prostředků a podmínky, za nichž jsou tyto prostředky z fondu EZFRV a z národních zdrojů ČR poskytovány
- na základě vydaných rozhodnutí nebo smluv provádění plateb
- spolupráci s řídicím orgánem při přípravě podkladů pro výroční a závěrečnou zprávu o realizaci Programu na základě písemného zadání řídicího orgánu
- informace pro žadatele o podporu v rámci opatření EZFRV související s výkonem funkce platební agentury, zejména s ohledem na podmínky a prostředky podávání žádostí a jejich náležitosti
- zajištění funkce webové stránky pro vybrané žadatele pro zadávání veřejných zakázek v souladu s Pravidly PRV

Certifikační subjekt

Podle usnesení vlády ČR č. 535 ze dne 9. července 2014 patří do kompetence Ministerstva financí ustanovit certifikační subjekt v souladu s přímo závaznými právními předpisy EU. Činnost certifikačního subjektu je upravena jednak obecně v čl. 9 nařízení (EU) č. 1306/2013, a dále dalšími prováděcími předpisy Komise na základě zmocnění v nařízení (EU) č. 1306/2013.

Dle povinností stanovených v čl. 9 nařízení (EU) č. 1306/2013 bude poskytovat stanovisko vypracované v souladu s mezinárodně uznávanými auditorskými standardy ohledně úplnosti, přesnosti a věcné správnosti roční účetní závěrky platební agentury, řádného fungování jejího vnitřního kontrolního systému a legality a správnosti výdajů, o jejichž proplacení byla Komise požádána. Ve stanovisku bude rovněž uvedeno, zda přezkoumání zpochybňuje tvrzení obsažená v prohlášení řídicího subjektu.

Pro PRV plní úlohu certifikačního subjektu firma Ernst & Young Audit, s.r.o.

Pozn.: - Od 1. 3. 2020 nabyla účinnosti nová rámcová dohoda, kterou Ministerstvo financí uzavřelo s touto firmou.

7. Komunitně vedený místní rozvoj a cíle (úkol) Celostátní síť pro venkov

KOMUNITNĚ VEDENÝ MÍSTNÍ ROZVOJ

Právní základ:

Článek 32 – 35 Nařízení EP a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013

Článek 42 – 44 Nařízení EP a Rady (EU) č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013

Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD) staví na principech metody LEADER. Na rozdíl od této metody nemusí být realizován výhradně ve venkovských oblastech a je podporován nejen z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, ale i z ostatních Evropských strukturálních a investičních fondů. Hlavním cílem CLLD je intenzivně podporovat rozvoj určitého subregionálního území prostřednictvím místních obyvatel. Implementace CLLD probíhá prostřednictvím místních akčních skupin (MAS). MAS je místní partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem působící na vymezeném území, pro něž navrhuje a provádí strategii. Hlavním úkolem MAS je aktivizace občanů daného území, budování partnerství, sjednocování lidí a podporování dobrovolné činnosti na všech úrovních aktivit obyvatel venkova. Na rozhodovací úrovni MAS nesmí ani veřejná sféra ani žádná z jednotlivých zájmových skupin představovat více než 49 % hlasovacích práv.

V programovém období 2014–2020 se k implementaci CLLD kromě Programu rozvoje venkova (PRV) připojil také Integrovaný regionální operační program (v gesci Ministerstva pro místní rozvoj), Operační program Zaměstnanost (v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí) a Operační program Životní prostředí (v gesci Ministerstva životního prostředí). Provozní náklady a náklady na oživení strategií komunitně vedeného místního rozvoje jsou hrazeny prostřednictvím Integrovaného regionálního operačního programu z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Od 24. 11. 2014 do 30. 6. 2015 mohly MAS předkládat Žádosti o standardizaci na centrální pracoviště Státního zemědělského a intervenčního fondu. Splnění standardů bylo posuzováno dle Metodiky pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014–2020, která definovala standardy pro přijatelnost MAS, vymezila postup procesu standardizace MAS a specifikovala potřebné dokumenty předkládané při standardizaci. Standardy byly rozděleny do pěti tematických okruhů - územní působnost, místní akční skupina, orgány MAS, kancelář MAS a institucionalizace MAS. Splněním standardů MAS prokázaly, že jsou schopny vykonávat činnosti stanovené v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013.

MAS, které získaly osvědčení o splnění standardů, mohly předkládat žádost o podporu strategie komunitně vedeného místního rozvoje Ministerstvu pro místní rozvoj. Předložené strategie nejdříve procházely kontrolou formálních náležitostí a hodnocením přijatelnosti. Dále byly předány dotčeným řídicím orgánům, kdy byl posouzen soulad strategie s cíli konkrétního programu. Do konce roku 2017 bylo vybráno 178 strategií MAS, kdy všechny MAS implementují strategii prostřednictvím PRV.

V PRV jsou zavedeny 2 operace podporující CLLD:

19.2.1 Podpora provádění operací v rámci strategie komunitně vedeného místního rozvoje je zaměřena na aktivity připravené a realizované konečnými příjemci, které naplňují cíle strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) příslušné MAS, jsou vybrané danou MAS a jsou zároveň financovatelné z PRV. Projekty k realizaci vybírá MAS prostřednictvím své Výběrové komise na základě předem stanovených výběrových kritérií. Příjemci podpory jsou koneční žadatelé z území MAS, jež odpovídají definici žadatelů realizovaných opatření. MAS nemůže být příjemcem dotace. Výše podpory závisí na konkrétním typu opatření a výše způsobilých výdajů na projekt se pohybuje v rozmezí od 50 tis. Kč do 5 mil. Kč.

V rámci operace **19.3.1 Příprava a provádění činností spolupráce místních akčních skupin** bude podporována realizace projektů spolupráce mezi MAS a dalšími partnerstvími, jejichž výstupy překračují hranice území jedné MAS. Budou podporovány jak projekty založené na spolupráci v rámci členského státu, tak projekty založené na spolupráci mezi územními celky v několika členských státech či ve třetích zemích. Spolupráce mezi jednotlivými MAS přispívá k přenosu zkušeností a příkladů dobré praxe. Příjemcem pomoci může být jen MAS, jejíž SCLLD byla schválena k podpoře z PRV. Projekt musí být v souladu se SCLLD a musí vykazovat přidanou hodnotu spolupráce. Způsobilými výdaji jsou výdaje na vlastní realizaci projektů i náklady na řízení těchto projektů. Podpora se poskytuje až do výše 90 % způsobilých výdajů. Výše způsobilých výdajů na projekt se bude pohybovat v rozmezí od 50 tis. Kč do 5 mil. Kč.

CELOSTÁTNÍ SÍŤ PRO VENKOV

Celostátní síť pro venkov (dále jen „Síť“, „CSV“) byla v České republice zřízena Ministerstvem zemědělství (dále také „MZe“) v roce 2008 jako komunikační platforma Programu rozvoje venkova (dále také „PRV“), která seskupuje organizace a správní orgány podílející se na rozvoji venkova a zemědělství.

Síť je podřízena společné Evropské síti pro rozvoj venkova, která nově zahrnuje i oblast hodnocení politiky rozvoje venkova a spolupracuje se Sítí evropského inovačního partnerství EIP (dále také „EIP-Agri“).

Cíle Sítě:

Důležitá je provázanost a synergie cílů, což zvýší efektivní fungování Programu rozvoje venkova (PRV). Jedná se o následující cíle, které jsou definovány v nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013 a následně rozpracovány v Akčním plánu Sítě:

1. Zvýšit zapojení zúčastněných stran do provádění politiky rozvoje venkova.

V rámci ČR je vytvořen systém interaktivní a intenzivní spolupráce s nevládními i vládními organizacemi na provádění politiky rozvoje venkova. Na národní úrovni hraje významnou roli Monitorovací výbor PRV, který je hlavním dozorovým a konzultačním orgánem ve vztahu k řízení PRV. Na regionální úrovni jsou partneři Sítě zapojeni do provádění politiky rozvoje venkova zejména prostřednictvím krajských struktur nevládních organizací. Síť působí zejména na regionální úrovni, aby bylo možné propojit zástupce nevládních i vládních organizací a zvýšit jejich zájem o provádění politiky rozvoje venkova.

Cíl je naplňován zejména prostřednictvím následujících nástrojů:

- Organizace setkávání, podpora vytváření sítí, přenos příkladů dobré praxe – dílčí aktivity: setkávání, semináře, workshopy, exkurze, tematické pracovní skupiny.
- Komunikační aktivity – dílčí aktivity: prezentace na výstavách a regionálních prezentačních akcích, informační materiály a publikace.
- Internetový portál Sítě – dílčí aktivity: databáze, zveřejňování dokumentů v elektronické podobě, sociální média.

2. Zvýšit kvalitu provádění programů rozvoje venkova.

Síť může ve spolupráci s partnery na centrální i regionální úrovni identifikovat potenciální nedostatky PRV a sloužit jako nástroj pro přenos informací z centrální úrovně na regionální a pro zpětnou vazbu z regionální úrovně na centrální. Informace získané tímto způsobem slouží Řídicímu orgánu jako podklady pro zlepšování implementace PRV. Síť slouží také jako platforma pro přenos výsledků monitoringu a hodnocení PRV směrem k partnerům a současně k získávání zpětné vazby pro Řídicí orgán PRV.

Cíl je naplňován zejména prostřednictvím následujících nástrojů:

- Organizace setkávání, podpora vytváření sítí, přenos příkladů dobré praxe – dílčí aktivity: setkávání, semináře, workshopy, exkurze, tematické pracovní skupiny, sběr a přenos příkladů dobré praxe, tréninkové programy.
- Komunikační aktivity – dílčí aktivity: informační materiály a publikace.
- Internetový portál Sítě – dílčí aktivity: databáze, zveřejňování dokumentů v elektronické podobě, sociální média.

3. Informovat širší veřejnost a potenciální příjemce o politice rozvoje venkova a možnostech financování.

Tento cíl je naplňován pomocí komunikační strategie PRV. Cílem je zabezpečit dostatečnou informovanost veřejnosti (odborné i laické) o politice rozvoje venkova, o PRV a jeho přínosech v rámci ČR.

Cíl je naplňován zejména prostřednictvím následujících nástrojů:

- Komunikační aktivity – dílčí aktivity: prezentace na výstavách a regionálních prezentačních akcích, informační materiály a publikace, videopořady, informační kampaně pro širokou veřejnost, semináře a workshopy.
- Internetový portál Sítě – dílčí aktivity: sociální média, zveřejňování publikací, informačních materiálů a videí.

4. Podpořit inovace v zemědělství, produkci potravin, lesnictví a venkovských oblastech.

Aktivity vykonávané v rámci tohoto cíle vedou k podpoře zavádění inovací do praxe. Oblast inovací je v programovacím období 2014-2020 v porovnání s předchozím obdobím výrazně akcentována, a to i zavedením nových opatření na podporu projektů spolupráce, inovativních projektů a projektů operačních skupin Evropského inovačního partnerství (EIP). Sít' také podporuje přenos informací o těchto aktivitách široké veřejnosti a směrem k EU (Síti evropského inovačního partnerství EIP-Agri). Aktivity Sítě jsou také zaměřeny na podporu zakládání operačních skupin EIP.

Cíl je naplňován zejména prostřednictvím následujících nástrojů:

- Podpora zakládání operačních skupin EIP a přenosu inovací – dílčí aktivity: podpora činnosti brokerů, tematická pracovní skupina pro inovace, informační materiály, semináře a workshopy, spolupráce s EIP-Agri.
- Internetový portál Sítě – dílčí aktivity: databáze inovačních projektů, sociální média, zveřejňování publikací, informačních materiálů.

CSV hraje důležitou roli také v podpoře implementace metody komunitně vedeného místního rozvoje (dále jen CLLD), a to jak na národní úrovni a regionální, tak i na úrovni EU.

Organizační zajištění Sítě:

Organizační struktura Sítě je rozdělena na centrální a regionální úroveň. Řídicím orgánem Sítě (Ministerstvo zemědělství, odbor Řídicí orgán PRV) je zajišťována funkce rozhodovací a kontrolní, Sekretariátem Sítě (Regionální pracoviště Sítě), pak funkce výkonná. Poradní funkci zastává Koordinační skupina MZe (koordinace aktivit v rámci resortu) a Koordinační výbor Sítě (složený ze zástupců partnerů z řad vládních a nevládních organizací), který na svém každoročním zasedání projednává roční prováděcí plány Sítě a je informován o výsledcích dosud realizovaných aktivit. V rámci Sítě jsou dále zřízeny tematické pracovní skupiny, a to na regionální i centrální úrovni.

Partnerství v Síti je dobrovolné a bezplatné. Partnery mohou být jak zástupci státní správy, tak i místních samospráv a nevládních organizací, jejichž činnost se váže k problematice rozvoje venkova.

Doporučená literatura:

- 1) Akční plán Celostátní sítě pro venkov pro období 2014-2020

- 2) NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005
- 3) www.eagri.cz/venkov

8. Systém monitorování a hodnocení Programu rozvoje venkova

Cílem systému monitorování a hodnocení je:

- a) prokázat pokrok a dosažené výsledky politiky rozvoje venkova a posoudit dopad, účelnost, účinnost a relevantnost intervencí politiky rozvoje venkova;
- b) přispět k cílenější podpoře pro rozvoj venkova;
- c) podpořit společný vzdělávací proces v souvislosti s monitorováním a hodnocením.

Společný systém monitorování a hodnocení zahrnuje tyto prvky:

- a) **intervenční logiku** (postup intervence) znázorňující vztahy mezi prioritami, prioritními oblastmi a opatřeními;
- b) **soubor společných ukazatelů** kontextu, výsledků a výstupů, včetně ukazatelů, které mají být použity pro stanovení kvantifikovaných cílů v prioritních oblastech rozvoje venkova, a soubor předem vymezených ukazatelů pro kontrolu výkonnosti;
- c) **společné hodnotící otázky**;
- d) **sběr údajů**, jejich uchovávání a předávání;
- e) **pravidelné podávání zpráv o monitorovací a hodnotící činnosti**;
- f) **plán hodnocení**;
- g) **hodnocení *ex ante* i hodnocení *ex post* a všechny ostatní hodnotící činnosti** související s programem rozvoje venkova, včetně činností nutných ke splnění náročnějších požadavků výročních zpráv o provádění předkládaných v roce 2017 a v roce 2019 podle čl. 50 odst. 4 a 5 nařízení (EU) č. 1303/2013 a čl. 75 odst. 3 a 4 nařízení (EU) č. 1305/2013;
- h) **podporu k tomu, aby všechny subjekty příslušné pro monitorování a hodnocení mohly plnit své povinnosti.**

Za účelem shromažďování údajů na úrovni Unie je v systému monitorování a hodnocení připraven **seznam společných ukazatelů pro všechny členské státy** týkajících se výchozí situace (kontextové ukazatele) a rovněž ukazatele **finančního plnění, výstupů, výsledků a dopadů** programu. Tyto ukazatele jsou definovány v prováděcích nařízeních EK a v příslušných metodických podkladech EK podrobně popsány včetně zdroje dat, frekvence sběru a vykazování.

Společné ukazatele vycházejí z dostupných údajů (např. statistických dat v případě kontextových ukazatelů), jsou spojeny se strukturou a cíli politiky rozvoje venkova a umožňují posouzení pokroku, účelnosti a účinnosti provádění této politiky.

Členský stát může podle intervenční logiky programu společné ukazatele doplnit **specifickými ukazateli, zejména pak v případě že doplňuje i specifickou prioritní oblast v programovém dokumentu.**

Postupy monitorování

Řídící orgán a monitorovací výbor podle článku 47 nařízení (EU) č. 1303/2013 (tj. výbor složený ze zástupců řídicího orgánu, platební agentury, partnerů – nevládních organizací i dalších resortů, kterých se podpory PRV dotýkají) monitorují kvalitu provádění programu pomocí finančních ukazatelů a ukazatelů souvisejících s výstupy a výsledky.

Monitorovací výbor dále také

- přezkoumává činnosti a výstupy spojené s pokrokem při provádění plánu hodnocení programu;

- přezkoumává zejména opatření v rámci programu týkající se plnění předběžných podmínek, která spadají do působnosti řídicího orgánu, a je informován o opatřeních týkajících se plnění dalších předběžných podmínek;
- účastní se práce celostátní sítě pro venkov za účelem výměny informací o provádění programu; a
- projednává a schvaluje výroční zprávy o provádění před jejich odesláním Komisi.

Kompletní vymezení působnosti Monitorovacího výboru PRV 2014-2020 je uvedeno ve Statutu Monitorovacího výboru PRV, který je zveřejněn na www.eagri.cz/prv.

K zabezpečení dat pro monitoring a hodnocení je třeba zavést **vhodný a bezpečný elektronický systém**, který bude uchovávat klíčové informace o provádění programu, o každé operaci vybrané pro financování a o dokončených operacích, včetně klíčových informací o každém příjemci a projektu. Vytvořením a správou tohoto systému je pověřena platební agentura SZIF.

Povinností řídicího orgánu je v oblasti monitorování, resp. vykazování zpráv Evropské komisi zejména:

- k 31. lednu a 31. říjnu v každém roce programu předložit příslušné údaje ukazatelů pro operace vybrané k financování, včetně informací souvisejících s výstupy a finančními ukazateli
- Do 30. června 2016 a do 30. června každého následujícího roku až do roku 2024 včetně předložit členské státy Komisi **výroční zprávu o provádění programu rozvoje venkova** v předchozím kalendářním roce. Zpráva předložená v roce 2016 zahrnuje kalendářní roky 2014 a 2015.

Hodnocení

Hodnocení ex ante

Členské státy zajistí, aby hodnotitel provádějící hodnocení ex ante byl od časně fáze zapojen do procesu vypracování programu rozvoje venkova, včetně vypracování analýzy uvedené v čl. 8 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1305/2013, návrhu intervenční logiky programu a stanovení cílů programu. Ex-ante hodnocení je nedílnou součástí programového dokumentu.

V oblasti hodnocení řídicí orgán dále zajišťuje zejména, aby byl zaveden **plán hodnocení** uvedený v článku 56 nařízení (EU) č. 1303/2013. Podrobnosti o jeho obsahu a sestavení shrnuje EK v metodických vodítkách, minimální požadavky na jeho obsah jsou obsaženy v prováděcích nařízeních.

Jedná se o následující kapitoly:

1) Cíle a účel hodnocení

Uvedení cílů a účelu plánu hodnocení, který je založen na zajištění dostatečných a náležitých hodnotících činností, zejména za účelem poskytnutí informací, které jsou nezbytné pro řízení programu, pro výroční zprávy o provádění v roce 2017 a v roce 2019 a hodnocení ex post, a zajištění dostupnosti údajů, které jsou zapotřebí pro hodnocení programu rozvoje venkova.

2) Řízení a koordinace

Stručný popis mechanismů monitorování a hodnocení programu rozvoje venkova s určením hlavních zúčastněných subjektů a jejich povinností. Vysvětlení toho, jak jsou hodnotící činnosti spojeny s prováděním programu rozvoje venkova, pokud jde o obsah a načasování.

3) Témata hodnocení a příslušné činnosti

Orientační popis témat hodnocení a předpokládaných činností zahrnuje:

- a) činnosti, které jsou nezbytné k vyhodnocení přispění každé priority Unie v oblasti rozvoje venkova, k cílům rozvoje venkova, posouzení hodnot ukazatelů výsledků

a dopadů, analýzu čistých účinků, tematické záležitosti, včetně podprogramů, průřezové záležitosti, celostátní síť pro venkov, přispění strategií komunitně vedeného místního rozvoje

- b) plánovanou podporu pro hodnocení na úrovni místních akčních skupin;
- c) prvky specifické pro daný program, jako je práce, která je nezbytná k vypracování metodik nebo řešení konkrétních oblastí politiky.

4) Údaje a informace

Stručný popis systému pro záznam, uchovávání, správu a vykazování statistických údajů o provádění programu rozvoje venkova a poskytování údajů z monitorování pro hodnocení. Určení zdrojů údajů, které budou použity, nedostatků v údajích, možných institucionálních problémů souvisejících s poskytováním údajů a navrhovaných řešení. Tento oddíl musí prokázat, že budou včas fungovat náležité systémy pro správu údajů.

5) Lhůty

Hlavní milníky programového období a orientační přehled lhůt, které jsou nezbytné k zajištění toho, aby byly výsledky k dispozici včas.

6) Komunikace

Popis způsobu šíření zjištění z hodnocení cílovým příjemcům, včetně popisu mechanismů, které byly zavedeny ke sledování použití výsledků hodnocení.

7) Zdroje

Popis potřebných a plánovaných zdrojů pro provedení plánu hodnocení, včetně informací o správní kapacitě, údajích, finančních zdrojích, potřebách v oblasti informačních technologií. Popis plánovaných činností k budování kapacit, které mají zajistit úplné provedení plánu hodnocení.

Hodnocení ex post

V roce 2024 vyhotoví členské státy pro každý ze svých programů rozvoje venkova zprávu o hodnocení ex post. Tuto zprávu předloží Komisi do 31. prosince 2024.

Kvantifikaci dopadu programu měřeného pomocí ukazatelů dopadu je prováděna nezávislým hodnotitelem. Na základě důkazů vzešlých z hodnocení SZP, včetně hodnocení programů rozvoje venkova, posoudí Komise s pomocí členských států spojený účinek všech nástrojů SZP.

9. Evidence půdy LPIS, k čemu slouží a na základě jakých principů funguje

Zkratka názvu LPIS: Land Parcel Identification System
Česky: Evidence využití půdy podle uživatelských vztahů

LPIS v rámci EU

Legislativně je LPIS na úrovni EU ukotven zejména v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013. Dle evropské legislativy má každý členský stát povinnost zavést a provozovat integrovaný administrativní a kontrolní systém (dále jen IACS). Součástí IACS je i systém identifikace zemědělských pozemků (LPIS – Land Parcel Identification System). LPIS je jedním z pilířů IACS a slouží zejména k ověřování údajů deklarovaných v žádostech o platby vztahované na plochu.

LPIS v ČR

LPIS je na úrovni ČR ukotven v zákoně č. 252/1997 Sb., o zemědělství a nařízením vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů.

LPIS je geografický informační systém (GIS) veřejné správy. Ke spuštění v ČR došlo v roce 2004. Správcem tohoto informačního systému je Ministerstvo zemědělství.

Evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, která je součástí velkého množství dalších dat vedených v systému LPIS, mapuje zemědělskou půdu z pohledu skutečného užívání (na rozdíl od katastru nemovitostí, jehož předmětem je evidence vztahů vlastnických). Aktualizaci evidence využití půdy dle uživatelských vztahů vykonává Státní zemědělský intervenční fond (SZIF).

LPIS v ČR slouží:

- především pro potřeby administrace a kontrol v rámci poskytování dotací na zemědělskou půdu (je základním pilířem tzv. integrovaného administrativního a kontrolního systému – angl. zkratka IACS),
- je zdrojem statistických informací pro státní správu,
- funguje také jako důležitý zdroj informací pro farmáře, kteří z LPIS mohou získávat v krátkém čase kvalitní a srozumitelné údaje o jimi užívaných dílech půdních bloků, např. informace o určitých omezeních vztahujícím se k hospodaření na dílech půdních bloků, o erozní ohroženosti půd, o zařazení dílů půdních bloků do oblastí LFA, apod. Tyto údaje může farmář využít k efektivnímu rozhodování o zapojení se do široké nabídky dotačních programů,
- některé údaje LPIS jsou veřejně přístupné a slouží jako obecná informace pro veřejnost o užívání zemědělské půdy (např. pro vlastníky pozemků).

LPIS, resp. evidence využití půdy podle uživatelských vztahů obsahuje:

- a) evidenci půdy,
- b) evidenci ekologicky významných prvků,
- c) evidenci hospodářství podle objektů určených k chovu hospodářských zvířat.

Evidence půdy

Základní jednotkou evidence půdy je **půdní blok** o minimální výměře 0,01 ha, který představuje:

- 1) souvislou plochu zemědělsky obhospodařované půdy, jejíž hranice lze identifikovat v terénu (zřetelně ohraničeno např. lesním porostem, zpevněnou cestou, pozemní komunikací, vodním útvarem atp.),

- 2) souvislou vodní plochu využívanou pro účely rybníkářství,
- 3) souvislou plochu zalesněné zemědělsky obhospodařované půdy,
- 4) ekologicky významný prvek, který není součástí půdního bloku (1) a současně bezprostředně přiléhá k zemědělsky obhospodařované půdě evidované jako půdní blok

Součástí půdního bloku je **díl půdního bloku** o minimální výměře 0,01 ha, což je plocha jejíž hranice lze identifikovat v terénu, na níž vykonává vlastním jménem a na vlastní odpovědnost zemědělskou činnost fyzická nebo právnická osoba (tzv. „uživatel“) a je na něm jeden druh zemědělské kultury. Na dílu půdního bloku se může nacházet i tzv. ekologicky významný prvek. Každý díl půdního bloku je jednoznačně identifikován pomocí kódu a mapového čtverce, ve kterém se nachází.

Druhy zemědělských kultur jsou stanoveny podle prováděcího předpisu k zákonu o zemědělství (nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle užívatelských vztahů):

- orná půda, která se dále rozděluje na
  - standardní ornou půdu (R),
  - travní porost (G),
  - úhor (U),
- trvalý travní porost (T),
- trvalá kultura, která se dále rozděluje na
  - vinici (V),
  - chmelnici (C),
  - ovocný sad (S),
  - školku (K),
  - rychle rostoucí dřeviny pěstované ve výmladkových plantážích (D),
  - jinou trvalou kulturu (J),
- ostatní kultura, která se dále rozděluje na
  - zalesněnou půdu (L),
  - rybník (B),
  - mimoprodukční plochu (M),
  - jinou kulturu (O).

Aktualizace evidence půdy

Vzhledem k tomu, že údaje z LPIS slouží k administraci žádostí o dotace na zemědělskou půdu, je nutné zajistit správná, přesná a aktuální data. Z tohoto důvodu ČR zvolila cestu průběžné aktualizace údajů v rámci celého roku (nikoliv pouze k určitému datu). Aktualizace evidence půdy probíhá těmito způsoby:

- 1) Na základě ohlašovací povinnosti farmáře: Farmář (uživatel půdy) je v případě, že dojde ke změně užívání dílu půdního bloku (např. změna průběhu hranic užívání, změna uživatele, změna zemědělské kultury, apod.) nebo začne užívat dosud neevidovanou půdu povinen provést v zákonem stanovené lhůtě ohlášení této změny Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu.
- 2) Na základě vlastního podnětu SZIF, případně na základě podnětu přijatého (včetně podnětu ze strany vlastníka pozemku).
- 3) Specifickým případem změn probíhajících v režimu bodu 2 je tzv. mimořádná aktualizace evidence půdy a evidence ekologicky významných prvků, která probíhá vždy na části území ČR pokryté nově pořízenými leteckými snímky. V rámci mimořádné aktualizace se provádí systematická kontrola všech půdních bloků a dílů půdních bloků na území s novými leteckými snímky.

Evidence ekologicky významných prvků

V LPIS jsou evidovány následující druhy ekologicky významných prvků (EVP)

- krajinný prvek, kterým je:
  - mez,
  - terasa,
  - travnatá údolnice,
  - skupina dřevin,
  - stromořadí,
  - solitérní dřevina,
  - příkop a
  - mokřad
- plocha s rychle rostoucími dřevinami pěstovanými ve výmladkových plantážích,
- zalesněná půda.

Aktualizaci údajů v rámci evidence ekologicky významných prvků provádí SZIF z moci úřední. Data této evidence jsou také spolu s daty evidence půdy předmětem výše popsané mimořádné aktualizace LPIS.

10. Obecné charakteristiky plošných environmentálních plateb PRV (ANC – dříve LFA, AEKO)

Jako plošná environmentální opatření PRV označujeme opatření s následujícími charakteristikami:

- zásadním způsobem přispívají k prioritě PRV č. 4 - Podpora obnovy, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství a lesnictví,
- v rámci programového období mají pevně stanovené sazby na 1 ha zemědělské půdy,
- podrobné podmínky jsou stanoveny národní legislativou – příslušným nařízením vlády
- administraci a kontrolu provádí akreditovaná platební agentura, kterou je v ČR Státní zemědělský intervenční fond,
- na plošná opatření žadatel každoročně podává žádost o dotaci v termínu do 15. května příslušného kalendářního roku,
- platbu žadatel obdrží až po splnění všech stanovených podmínek v rámci jednoho roku po podání žádosti (závazné termíny plnění jednotlivých podmínek jsou stanoveny nařízením vlády),
- AEKO, ANC, EZ, Natura a DŽPZ jsou administrovány v rámci Jednotné žádosti. Žádosti o dotace na „Lesnická opatření“ se podávají zvlášť dle termínů stanovených u jednotlivých nařízení vlády.

Plošnými opatřeními PRV 2014-2020 jsou:

Agroenvironmentálně-klimatická opatření (AEKO)

Cílem je podpořit způsoby využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností. Dále podporuje zachování obhospodařovaných území vysoké přírodní hodnoty, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a údržbu krajiny.

Žadatel: subjekt obhospodařující v evidenci půdy na uživatele (LPIS) alespoň minimální výměru zemědělské půdy.

Opatření je realizováno formou pětiletých závazků. Žadatel se vstupem do závazku zavazuje po celou dobu trvání závazku hospodařit v souladu s podmínkami daného podopatření nebo titulu na celé výměře zemědělské půdy, se kterou do závazku vstoupil a v souladu s podmínkami cross compliance a ostatními podmínkami danými platnou evropskou a národní legislativou.

Pozn.: od roku 2020 je umožněno uzavírat zkrácené navazující závazky.

AEKO se rozpadá do následujících podopatření

- Integrovaná produkce ovoce.
- Integrovaná produkce révy vinné.
- Integrovaná produkce zeleniny.
Systém integrované produkce je komplexní systém hospodaření v sadech, vinicích a na orné půdě s minimalizací vstupů, využívající postupy a technologie šetrné k životnímu prostředí.
- Ošetřování travních porostů - je zaměřeno na udržitelné obhospodařování biotopů na trvalých travních porostech, podopatření se dále dělí na tituly určené na základě požadavků jednotlivých biotopů na údržbu. Podmínky údržby byly stanoveny ve spolupráci s orgány ochrany přírody.
- Zatrávňování orné půdy - podporuje převod orné půdy na travní porost s cílem zpomalení povrchového odtoku vody, snížení rizika eroze půdy, zmírnění dopadu klimatických změn podporou sekvence uhlíku.
- Biopásy podporují zakládání neprodukcí ploch na orné půdě. Hlavním cílem je zvýšení potravní nabídky ptačích společenstev a ostatních živočišných druhů a podpora opylovačů v zemědělské krajině.

- Ochrana hnízdišť čejky chocholaté - slouží k ochraně těchto hnízdišť po dobu hnízdění a raného vývoje ptáčat.
- Zatrávňování drah soustředěného odtoku - je cíleno pouze na plochy vymezené v evidenci půdy a má za cíl pomoci v boji proti erozi půdy a zrychlenému odtoku vody z krajiny.

Detailní podmínky poskytnutí platby jsou stanoveny nařízením vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, resp. nařízením vlády č. 330/2019 Sb. o podmínkách provádění navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatření.

Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (ANC)

Cílem je kompenzovat dodatečné náklady a ušlé příjmy v souvislosti s omezením zemědělské produkce, a tím zachovat udržitelné systémy hospodaření v oblastech s přírodními omezeními. Jedná se o jednoleté opatření.

Do roku 2017 se oblasti v ČR označovaly jako méně příznivé oblasti (LFA), od roku 2018 se oblasti zkráceně označují jako oblasti s přírodními omezeními (ANC) a rozlišuje se tak období před redefinicí a po ní.

ANC se v ČR dělí na tři základní oblasti:

- Horské ANC, které jsou charakterizovány vyšší nadmořskou výškou nebo vyšší nadmořskou výškou v kombinaci se svažitémi pozemky.
- Ostatní ANC jsou vymezeny na základě jednotných, Evropskou komisí definovaných omezení (tzv. biofyzikálních kritérií jako je nízká teplota, suchost, omezené odvodňování půdy, nepříznivá textura a kamenitost, mělká hloubka zakořenění, špatné chemické vlastnosti a příkrý svah).
- Specifické ANC, kam patří oblasti s nižší výnosností zemědělské půdy nezařazené do horských ani ostatních ANC.

Celková rozloha ANC: cca 56 % zemědělského půdního fondu (cca 2,01 mil. ha).

Žadatel: zemědělský podnikatel, který provozuje zemědělskou činnost vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost.

Mezi základní podmínky pro obdržení platby patří obhospodařování minimální výměry 1 ha způsobilé zemědělské půdy v ANC, která musí být evidována v evidenci zemědělské půdy podle uživatelských vztahů (LPIS) na žadatele, provádění minimálního obhospodařování zemědělské půdy a dodržování požadavků cross compliance.

Detailní podmínky poskytnutí platby jsou stanoveny nařízením vlády č. 43/2018 Sb., o podmínkách poskytování plateb pro horské oblasti a jiné oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními a o změně některých souvisejících nařízení vlády.

Ekologické zemědělství (EZ)

Cílem je podporovat systémy hospodaření šetrné k životnímu prostředí - posílit prevenci degradace půdy, zachovat a obnovit cenná stanoviště na zemědělské půdě z hlediska druhové různorodosti a zvýšit ekologickou stabilitu a estetickou hodnotu krajiny.

Předmětem dotace je zemědělská půda obhospodařovaná v režimu přechodného období nebo ekologického zemědělství s druhem zemědělské kultury trvalý travní porost, standardní orná půda, travní porost na orné půdě, úhor na orné půdě, trvalá kultura ovocný sad, vinice a chmelnice a jiná trvalá kultura s ekologicky významným prvkem krajinotvorný sad.

Žadatel: zemědělský podnikatel, aktivní zemědělec a registrovaný ekologický podnikatel podle zákona o ekologickém zemědělství, který má zařazeno minim. 0,5 ha zemědělské půdy v evidenci půdy podle uživatelských vztahů (LPIS). Zároveň je nutné plnit podmínky ekologického hospodaření stanovené legislativou EU i ČR a dodržovat požadavky cross compliance.

Opatření je realizováno formou pětiletých závazků a je směřováno pouze pro ekofarmy, které ne hospodaří souběžně v režimu konvenční produkce na zemědělské půdě v případě kultur, které jsou způsobilé pro dotaci na ekologické zemědělství.

Pozn.: od roku 2020 je umožněno uzavírat zkrácené navazující závazky.

Detailní podmínky poskytnutí platby jsou stanoveny nařízením vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, resp. nařízením vlády č. 331/2019 Sb. o podmínkách provádění navazujícího opatření ekologické zemědělství.

Platby v rámci sítě Natura 2000 a podle rámcové směrnice o vodě (Natura)

Cílem je kompenzovat dodatečné náklady a ušlé příjmy, a tím zachovat udržitelné hospodaření v oblastech Natura 2000 nebo v územích na ně navazujících („stepping stones“). Jedná se zpravidla o velmi cenné plochy z hlediska ochrany druhové různorodosti a dochází zde k omezení intenzivních technologií (omezení hnojení).

Žadatel: zemědělský podnikatel hospodařící na minimální výměře 1 ha trvalého travního porostu v 1. zónách CHKO nebo na území NP, který má na sebe žadatel vedený v evidenci zemědělské půdy podle uživatelských vztahů (LPIS).

Jedná se o jednoleté opatření.

Detailní podmínky poskytnutí platby jsou stanoveny nařízením vlády č. 73/2015 Sb., o podmínkách poskytování plateb v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě.

Dobré životní podmínky zvířat (DŽPZ)

Toto opatření nesplňuje všechna kritéria uvedená v úvodu tohoto dokumentu – platba není poskytována platba na 1 ha zemědělské půdy, ale na 1 stanovenou VDJ. Nejedná se tedy o plošné opatření v pravém slova smyslu. Ostatní charakteristiky uvedené v úvodu tohoto dokumentu však pro toto opatření platí, proto je ve výčtu environmentálních opatření uvedeno. Opatření přispívá k naplňování priority PRV č. 3 Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství.

Cílem je zlepšení podmínek v chovech hospodářských zvířat (naplnění jejich přirozených potřeb). Podpora v rámci tohoto opatření je cílena do sektoru dojeného skotu a do sektoru prasat.

Metodika výpočtu plateb je založena na kalkulaci tzv. dodatečných nákladů (additional costs) vyplývajících z dobrovolného zapojení se do jednotlivých závazků.

Žadatel:

- je zemědělským podnikatelem nebo jím může být organizační složka státu,
- chová ke dni podání žádosti stanovený počet hospodářských zvířat,
- hospodářská zvířata eviduje v informačním systému ústřední evidence hospodářských zvířat,
- plní podmínky ve stanoveném období,
- dodržuje pravidla podmíněnosti,
- chová veškerá hospodářská zvířata tak, aby nedocházelo k jejich týrání nebo usmrcování nepovoleným způsobem,
- hospodářství, na které žadatel žádá, není zařazeno v systému ekologického zemědělství a nenachází se na území hlavního města Prahy.

Jedná se o jednoleté opatření.

Zalesňování a zakládání lesů (Zalesňování)

Toto opatření přispívá k naplňování priority PRV č. 5 Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu.

V rámci tohoto opatření se poskytují dotace

- na založení lesního porostu na zemědělské půdě – první rok,
- na péči o založený porost včetně výchovných zásahů - po dobu 5 let,
- za ukončení zemědělské činnosti - po dobu 10 let.

Cílem je zalesnění zemědělské půdy včetně poskytnutí péče o založený porost a náhrady za ukončení zemědělské činnosti. Podpora je zacílena na vymezenou zemědělskou půdu v LPIS, která je definována jako vhodná k zalesnění a způsobilá pro přímou platbu, resp. SAPS.

Žadatelé: Soukromí a veřejní vlastníci, nájemci a pachtýři půdy a jejich spolky. V případě státní půdy může být podpora poskytnuta pouze tehdy, hospodaří-li na ní soukromý subjekt nebo obec. Podpora na zalesnění pozemků, jejímž vlastníkem jsou veřejné orgány, kryje pouze náklady na založení lesního porostu.

Detailní podmínky poskytnutí platby jsou stanoveny nařízením vlády č. 185//2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření zalesňování zemědělské půdy a o změně některých souvisejících nařízení vlády.

Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů (Leso-envi)

Cílem opatření je zachování příznivé druhové skladby a šetrný sběr reprodukčního materiálu. Detailní podmínky poskytnutí platby jsou stanoveny nařízením vlády č. 29/2016 Sb., o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů a o změně některých souvisejících nařízení vlády.

11. Vícesložkový model přímých plateb v ČR (složení)

Společná zemědělská politika Evropské unie (EU) pro programovací období 2015 - 2020 podstatným způsobem změnila podobu podpor, zejména přímých plateb, oproti jejich dřívějšímu nastavení. Přímé platby byly nově koncipovány formou vícevrstevného modelu, který je vstřícný k životnímu prostředí a umožňuje zvýhodnit malé a mladé zemědělce. Zároveň umožňuje lepší cílení na citlivé sektory zemědělské výroby a poskytuje členským státům flexibilitu v rozhodování v mnoha oblastech.

ČR se rozhodla aplikovat od roku 2015 následující platby:

- jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)
- platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (tzv. greeningová platba)
- dobrovolná podpora vázaná na produkci (tzv. couplovaná platba)
- platba pro mladé zemědělce

Přímé platby jsou z podstatné části tvořeny zejména SAPS, a to ve výši cca 54 % vnitrostátního stropu pro tyto platby, dále greeningovými platbami ve výši 30 % a couplovanými platbami ve výši 15 % vnitrostátního stropu. Zbývající část vnitrostátního stropu je využita na podporu mladých zemědělců. Na výplatu přímých plateb bylo každoročně alokováno cca 23 mld. Kč výhradně z prostředků EU (v závislosti na kurzu Kč/EUR).

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)

Konkrétní podmínky poskytování této podpory upravuje nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády.

Žádost o poskytnutí podpory SAPS je podávána v rámci tzv. Jednotné žádosti, a to standardně do 15. května příslušného kalendářního roku. Jednou z podmínek pro poskytnutí podpory je dodržení minimální výměry, na kterou může být poskytnuta podpora, která činí v součtu všech dílů půdních bloků (DPB) v žádosti nejméně 1 ha zemědělské půdy. Dotčené DPB musí být vedeny v evidenci využití půdy podle užitelských vztahů (LPIS) na žadatele nejméně od data podání žádosti do 31. srpna kalendářního roku, ve kterém žádá o podporu. Poskytnutí finanční podpory v rámci SAPS je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy, dodržováním standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES) a dodržováním povinných požadavků na hospodaření (PPH).

Platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (ozelenění, greening)

Platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greeningová platba) je nedílnou součástí dotačního opatření SAPS. Z výše uvedeného vyplývá, že v případě, že žadatel požádá o SAPS, je povinen dodržovat na všech svých způsobilých hektarech zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening nebo také ozelenění). Základní pravidla vyplývají z nařízení (EU) č. 1307/2013 pro přímé platby, které vymezuje jeho tři složky, tj. diverzifikaci plodin, zachování výměry trvalých travních porostů a plochy využívané v ekologickém zájmu (EFA - ecological focus area).

Diverzifikace plodin

Za plodinu se pro účely diverzifikace považuje:

- kultura různého rodu;
  - u brukvovitých, lilkovitých a tykvovitých kultura různého druhu,
  - v rámci rodu rozlišeny ozimy a jařiny, úhor, trávy či jiné bylinné píce;

Různé druhy směsí nejsou jako různé plodiny uznávány. Plodina v podsevu do krycí plodiny je považována za hlavní plodinu.

Od roku 2020 je zavedena rozšířená povinnost deklarace a zákresu plodin na DPB.

Pro různé velikosti podniku se dále rozlišují následující podmínky diverzifikace:

- do 10 ha orné půdy: není třeba plnit,
- 10 až 30 ha orné půdy: alespoň pro 2 plodiny, hlavní plodina méně než 75 % výměry,
- nad 30 ha orné půdy: alespoň 3 plodiny, 1 hlavní plodina méně než 75 % výměry, 2 hlavní plodiny méně než 95 % výměry.

V rámci výpočtu poměru jednotlivých plodin si zemědělci mohou k celkové ploše přičíst rovněž výměru krajinných prvků, které jsou její součástí a ke kterým jim svědčí právní důvod užívání.

Zároveň jsou dány výjimky z plnění diverzifikace plodin pro případy pěstování trávy a bylinných pícnin na orné půdě, resp. pro půdu ležící ladem. Oproti dřívějšímu stavu, kdy se povinnosti diverzifikace mj. nevztahovaly na zemědělce, kteří plní podmínky ekologického zemědělství v souladu s čl. 11 nařízení (ES) č. 834/2007 a jeho prováděcím nařízením Komise (ES) č. 889/2008, jsou pro rok 2020 deklarace a zákresy plodin povinné pro všechny žadatele nad 10 ha, tedy rovněž pro výše uvedené žadatele v režimu ekologického zemědělství. Deklarace a zákresy plodin jsou povinné pro žadatele s jakoukoliv jinou výjimkou, než je 10 ha. Subjekty plnící podmínky ekologického zemědělství v souladu s čl. 11 nařízení (ES) č. 834/2007 na všech svých pozemcích (na konvenčních plochách žadatel musí plnit podmínky diverzifikace).

Plnění pravidel diverzifikace se posuzuje za období od 1. června až 31. srpna daného roku. Prokazatelné posklizňové zbytky budou v tomto období brány jako důkaz o výskytu plodiny, která byla žadatelem uvedena v jednotné žádosti o platbu.

Trvalé travní porosty

Další podmínkou greeningu je zachování ploch TTP (trvalé travní porosty a stálé pastviny), resp. udržení určitého poměru TTP vůči zemědělské ploše. TTP se rozumí půda využívaná k pěstování trav nebo jiných bylinných pícnin na přírodních nebo uměle vytvořených plochách, která nebyla zahrnuta do střídání plodin v zemědělském podniku po dobu pěti a více let.

V případě rozorání TTP se zachování ploch TTP, resp. udržení určitého poměru TTP vůči zemědělské ploše, sleduje na národní úrovni. Pokud dojde k situaci, že se poměr TTP vůči zemědělské ploše, vyčíslený na národní úrovni, změní o více, než je legislativou stanovená odchylka, bude spuštěn mechanismus zpětného zatravnění. Touto odchylkou se míní překročení rozdílu a podílu referenčního podílu a podílu každoročního o 5 %. Zemědělci poté budou vyzváni k zpětnému zatravnění výměry, které povede k navrácení poměru TTP do limitních hodnot.

V zájmu pozitivního vlivu TTP na životní prostředí, a to zejména vázáním uhlíku, bylo třeba zavést podmínky pro jejich zachování s důrazem na nezvyšování již tak vysoké míry zornění, zachování biodiverzity zákazem přeměny environmentálně nejcitlivějších oblastí nacházejících se v lokalitách sítě „Natura 2000“, na něž se vztahují směrnice 92/43/EHS a 2009/147/ES a dalších určených environmentálně citlivých ploch.

Úplný zákaz rozorání TTP se vztahuje na legislativou vyjmenované (nařízení vlády č. 50/2015 Sb.) environmentálně citlivé lokality, tj., TTP v oblastech NATURA 2000, 1. zóna CHKO a NP mimo NATURA 2000, národních přírodních památek, národních přírodních rezervací,

přírodních památek a přírodních rezervací, travní porosty na silně erozně ohrožených půdách, půdní bloky s kulturou travní porost 12 m od vodního útvaru, v LPIS vymezené podmaččené a rašelinné louky a travní porosty v III. aplikačním pásmu nitrátově zranitelných oblastech. V případě zjištění rozorání TTP v těchto environmentálně citlivých lokalitách bude zemědělec povinen zajistit obnovu travního porostu.

Plocha v ekologickém zájmu (EFA)

Základní pravidla pro EFA vyplývají z čl. 46 nařízení (EU) č. 1307/2013 a čl. 45 nařízení (EU) č. 639/2014. Pokud má žadatel v LPIS evidováno více než 15 ha orné půdy, musí alespoň 5 % vyčlenit jako EFA. Ornou půdou se přitom rozumí standardní orná půda, úhor a travní porost na orné půdě.

Povinnost vyčlenit EFA se nevztahuje na žadatele:

- kteří plní na všech svých pozemcích podmínky ekologického zemědělství,
- jejichž půdní bloky s trvalými travními porosty a travními porosty představují více než 75 % zemědělské plochy, a přitom výměra zbývajících orné půdy nepřesáhne 30 ha,
- kteří na více než 75 % orné půdy pěstují travu nebo jiné bylinné pícniny nebo luskoviny a jeteloviny, případně jde o půdu ponechanou ladem nebo tyto způsoby kombinují, a přitom výměra zbývajících orné půdy nepřesáhne 30 ha.

V roce 2020 lze jako EFA vyčlenit jednu nebo více z uvedených ploch/prvků:

- úhor s porostem využívaný v ekologickém zájmu,
- medonosný úhor využívaný v ekologickém zájmu
- krajinný prvek v ekologickém zájmu,
- ochranný pás
- plocha s rychle rostoucími dřevinami,
- zalesněná plocha,
- plocha s meziplodinami nebo,
- plocha s plodinami, které vážou dusík.

EFA se deklarují do samostatné deklarace v rámci formuláře Jednotné žádosti (deklarace EFA). Jednotnou žádost lze podávat přes Portál farmáře SZIF. Jako EFA lze deklarovat pouze plochu s výměrou vyšší než 0,01 ha (100 m²).

Pro přepočet reálné plochy EFA se použijí váhové koeficienty, které tuto výměru v některých případech ovlivní (váhové koeficienty jsou uvedeny v příloze č. 3 NV PP).

př. žadatel má 200 ha orné půdy. Musí vyčlenit 5 % jako EFA, tedy minimálně 10 ha. V případě, že pěstuje plodiny vážící dusík na ploše 10 ha, využití váhového koeficientu 0,7 se uplatní následovně: 10 ha x 0,7 = tj. 7 ha. Tedy žadatel musí ještě 3 ha vyčlenit jako EFA. Může tak učinit využitím např. 3 ha úhoru (váhový faktor 1), nebo 10 ha plochy s rychle rostoucími dřevinami.

Na plochách EFA musí být dodržovány podmínky CC, které vycházejí z nařízení vlády č. 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor jsou uvedeny v příručce - Průvodce zemědělce Kontrolou podmíněnosti platný pro rok 2015. A zároveň lze některé EFA využít pro splnění podmínek CC.

Povinnost vyčlenit EFA se nevztahuje na žadatele:

- jejichž podnik má méně než 15 ha orné půdy,
- kteří plní na všech svých pozemcích podmínky ekologického zemědělství v souladu s čl. 11 nařízení (ES) č. 834/2007 (pokud má „ekolog“ také konvenční plochy, vztahují se na něj podmínky EFA),

- jejichž půdní bloky s TTP a travními porosty nebo jejich kombinace představují více než 75 % zemědělské plochy,
- kteří na více než 75 % orné půdy pěstují travu nebo jiné bylinné pícniny nebo luskoviny a jeteloviny, případně jde o půdu ponechanou ladem nebo tyto způsoby kombinují,
- od roku 2018 se již neuplatňuje limit 30 hektarů orné půdy ve vztahu k plochám při uplatnění výjimky při více než 75% TTP, TP a U.

Dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS)

Od roku 2015 doznala podoba I. pilíře Společné zemědělské politiky, tedy přímých plateb, značných změn. Kromě již zavedené jednotné platby na plochu (SAPS) a nově ozelenění (greening) je dalším prvkem vícesložkového modelu výplaty přímých plateb dobrovolná podpora vázaná na produkci. VCS je zaměřena na citlivé sektory čelící určitým obtížím, jež jsou zároveň velmi důležité z hospodářských, sociálních nebo jiných důvodů.

Na období 2015 – 2020 Česká republika rozhodla o podpoře citlivých sektorů ve výši 15 % roční obálky na přímé platby, jde o průměrnou roční částku zhruba 3,46 mld. Kč. Finanční prostředky měly směřovat na brambory určené na výrobu škrobu, chmel, ovoce, zeleninu, konzumní brambory, cukrovou řepu, bílkovinné plodiny, masná telata, do mléčného sektoru, a na pasené ovce a kozy.

Dobrovolná podpora vázaná na produkci na období 2015 – 2020

Citlivé sektory	Průměrná roční částka
Brambory určené na výrobu škrobu	85 mil. Kč
Chmel	85 mil. Kč
Ovoce	100 mil. Kč
Zelenina	100 mil. Kč
Konzumní brambory	50 mil. Kč
Cukrová řepa	450 mil. Kč
Bílkovinné plodiny	462 mil. Kč
Masné tele	668 mil. Kč
Dojnice	1 384 mil. Kč
Ovce a kozy	78 mil. Kč

Dobrovolná podpora vázaná na produkci vychází zejména z článků 52-53 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013.

Platba pro mladé zemědělce

Realizace platby pro mladé zemědělce je pro členské státy povinná. Každý členský stát může vyhradit pro tyto účely maximálně 2 % z celkové částky vnitrostátního stropu pro přímé platby. V ČR se platba poskytne pouze mladým zemědělcům, kteří mají nárok na platbu v rámci SAPS, maximálně na 90 ha, ve výši 50 % sazby na SAPS.

Mladým zemědělcem se rozumí:

1. fyzická osoba, která

- a) poprvé zřizuje zemědělský podnik nebo která již takový podnik zřídila v průběhu pěti let před prvním předložením žádosti o SAPS;
- b) v roce předložení žádosti není starší 40 let;

2. obchodní korporace, ve které fyzická osoba splňující body 1. a) a b) vykonává nad obchodní korporací účinnou a dlouhodobou kontrolu, pokud jde o rozhodnutí týkající se řízení, zisků a finančních rizik v prvním kalendářním roce podání žádosti o platbu pro mladé zemědělce.

Takovou osobou se rozumí většinový společník nebo více fyzických osob splňujících body 1. a) a b), a zároveň držících dohromady většinový podíl na kapitálu obchodní korporace. Pokud se na kapitálu nebo řízení obchodní korporace podílí více fyzických osob, včetně osob, které nejsou mladými zemědělci, je mladý zemědělec schopen tuto účinnou a dlouhodobou kontrolu vykonávat samostatně, nebo společně s dalšími zemědělci, přičemž platí, že se mladým zemědělcem rozumí většinový společník. Pokud ale všichni mladí zemědělci splňující kritéria stanovená bodem 2. ztratili nad obchodní korporací kontrolu, platba pro mladé zemědělce není nadále poskytována.

12. Základní předpoklady zakotvené v národních předpisech pro poskytování přímých plateb v ČR a odvětví rostlinné a živočišné výroby, které jsou na základě notifikace Evropské komisi podporována v ČR

Podmínky pro poskytování přímých plateb na národní úrovni jsou zakotveny v nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ze dne 27. 3. 2015 (NV PP)

Základní podmínky pro poskytování PP pro období 2015-2020

Společné podmínky, které musí žadatel o PP splňovat:

- být zemědělským podnikatelem podle § 2e až § 2ha zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, nebo organizační složkou státu podle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích,
- uvést v tzv. Jednotné žádosti (JŽ) veškerou obhospodařovanou zemědělskou půdu,
- obhospodařovat půdu evidovanou na něj v Evidenci využití půdy podle užívatelských vztahů (LPIS),
- dodržovat podmínky podmíněnosti (tzv. cross-compliance) po celý kalendářní rok na veškeré obhospodařované zemědělské půdě,
- zakreslit díly půdních bloků (DPB), kterých se žádost o podporu týká, do mapy DPB v měřítku 1:10 000 nebo podrobnějším a přiložit tuto mapu k JŽ u všech opatření na plochu,
- podat JŽ Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu do 15. 5. daného kalendářního roku

Dobrovolná podpora vázaná na produkci

Dobrovolná podpora vázaná na produkci se na základě NV PP poskytuje na níže uvedená odvětví rostlinné a živočišné výroby:

1. Brambory určené pro výrobu škrobu

Podmínky způsobilosti - souhrn:

- Na standardní orné půdě musí být pěstovány brambory určené pro výrobu škrobu
- Žadatel musí mít v evidenci využití půdy evidovanou a označenou půdu ode dne doručení žádosti Fondu do 31. října příslušného kalendářního roku
- Zakreslení dílů půdních bloků nebo jejich částí v mapě dílů půdních bloků
- Minimální výměra půdy – 1 ha
- Minimální sadba (2t/ha) doložená účetními doklady a uznávacími listy Fondu do 31. ledna následujícího kalendářního roku
- Smlouva (nebo její kopie) mezi žadatelem a výrobcem škrobu pro příslušný hospodářský rok
- Potvrzení výrobce škrobu o skutečném nakoupeném škrobu ze sklizně minimálně 6 t škrobu/ha
- Mapové podklady ploch z evidence LPIS, na kterých se pěstují brambory určené na výrobu škrobu

Pokud žadatel pěstuje brambory určené pro výrobu škrobu a také brambory konzumní, musí je v terénu viditelně označit.

2. Chmel

Podmínky způsobilosti - souhrn:

- Na chmelnici musí být pěstován chmel

- Žadatel musí mít v evidenci využití půdy půdu evidovanou a současně mít tuto půdu evidovanou v evidenci chmelnic ode dne doručení žádosti Fondu do 20. srpna příslušného kalendářního roku
- Zakreslení dílů půdních bloků nebo jejich částí v mapě dílů půdních bloků
- Minimální výměra chmelnice – 1 ha

3. Konzumní brambory

Podmínky způsobilosti - souhrn:

- Na standartní orné půdě musí být pěstovány konzumní brambory
- Žadatel musí mít v evidenci využití půdy evidovanou a označenou půdu ode dne doručení žádosti Fondu do 31. října příslušného kalendářního roku
- Zakreslení dílů půdních bloků nebo jejich částí v mapě dílů půdních bloků
- Minimální výměra půdy – 1 ha
- Minimální sadba doložená účetními doklady a uznávacími listy minimálně 2t/ha
- Mapové podklady ploch z evidence LPIS, na kterých se pěstují konzumní brambory

Pokud žadatel pěstuje brambory určené pro výrobu škrobu a také brambory konzumní, musí je v terénu viditelně označit.

4. Cukrová řepa

Podmínky způsobilosti - souhrn:

- Na standartní orné půdě musí být pěstována cukrová řepa
- Žadatel musí mít v evidenci využití půdy evidovanou a označenou půdu ode dne doručení žádosti Fondu do 31. srpna příslušného kalendářního roku
- Zakreslení dílů půdních bloků nebo jejich částí v mapě dílů půdních bloků
- Účetní doklad o nabytí osiva odpovídající minimálnímu výsevu 0,8 výsevní jednotky/ha
- Kopie smlouvy na dodávku řepy ke zpracování na cukr nebo kvasný líh
- Minimální rozloha půdy – 1 ha

5. Ovocné druhy s velmi vysokou pracností

Podpora se vztahuje na tyto druhy ovoce: jabloň, meruňka, hrušeň, třešeň

Podmínky způsobilosti - souhrn:

- vztahuje se na plodící sady vysázené **po roce 1995**
- evidence v LPIS: ode dne doručení žádosti SZIF minimálně do 31. 8. příslušného kalendářního roku
- registrace v evidenci ovocných sadů, který je veden ÚKZÚZ - (tzv. „Registru sadů“)
- minimální výměra: 1 ha ovocného sadu
- minimální počet životaschopných jedinců na hektar: jabloň, hrušeň – 500 stromů/ha, meruňka, třešeň – 200 stromů/ha
- na dílčích pěstebních plochách viditelně v terénu označit způsobilé jedince nebo skupiny jedinců od nezpůsobilých
- doložení objemu vlastní sklizené produkce (prodané či zpracované) dle jednotlivých druhů účetními a daňovými doklady či kalkulacemi za období od 1.1. - 31.12 kalendářního roku podání žádosti; kopie dokladů se předkládají SZIF do 31. 1. následujícího roku
- plochy udržovat v souladu s pravidly CC po celý kalendářní rok

6. Ovocné druhy s vysokou pracností

Podpora se vztahuje na tyto druhy ovoce: slivoň švestka (kromě myrobalánu), broskvoň, višně, rybíz černý, rybíz červený, maliník, jahodník

Podmínky způsobilosti - souhrn:

- vztahuje se na plodící sady vysázené po roce 1995

- registrace v LPIS: ode dne doručení žádosti SZIF minimálně do 31. 8. příslušného kalendářního roku
- u jahodníku – kultura v LPIS: standardní orná půda (R), do 30. 6. příslušného kalendářního roku se musí na deklarovaném DPB vyskytovat minimální počet životaschopných jedinců 20 000 ks/ha.
- registrace v evidenci ovocných sadů, který je veden ÚKZÚZ - (tzv. „Registru sadů“)
- minimální výměra: 1 ha ovocného sadu, v případě jahodníku 1 ha standardní orné půdy
- minimální počet životaschopných jedinců na hektar: slivoň švestka, broskvoň, višně – 200 stromů/ha, rybíz černý, rybíz červený, maliník - 2 000 keřů/ha, jahodník - 20 000 ks/ha
- doložení objemu vlastní sklizené produkce (prodané či zpracované) dle jednotlivých druhů účetními a daňovými doklady či kalkulacemi za období od 1. 1. - 31. 12 kalendářního roku podání žádosti; kopie dokladů se předkládají SZIF do 31. 1. následujícího roku
- plochy udržovat v souladu s pravidly CC po celý kalendářní rok

7. Zeleninové druhy s velmi vysokou pracností

Podpora se vztahuje na tyto druhy zelenin:

Košťálová zelenina: zelí hlávkové, kapusta hlávková, kapusta růžičková, květák, brokolice, kedluben

Kořenová zelenina: mrkev, petržel kořenová, pastinák, celer bulvový, ředkvička, ředkev, řepa salátová

Plodová zelenina: rajče, paprika, okurky nakladačky, okurky salátové

Cibulová zelenina: cibule, šalotka, česnek, pór

Listová a stonková zelenina: saláty, čekanka salátová, pekingské zelí, celer řapíkatý, pažitka, chřest, reveň

Podmínky způsobilosti - souhrn:

- evidence v LPIS: ode dne doručení žádosti SZIF minimálně do 31. 8. příslušného kalendářního roku a minimálně po tuto dobu zemědělsky obhospodařovaná
- pro chřest je kultura v LPIS: jiná trvalá kultura (J)
- minimální výměra: 1 ha standardní orné půdy, v případě chřestu 1 ha jiné trvalé kultury
- součástí žádosti je doložení nákupu osiv nebo sadby dle jednotlivých druhů účetními doklady (v případě, že není na dokladech uveden počet ks osiva, je nutné hmotnost osiva přepočítat podle minimálních hmotností tisíce semen HTS, které jsou uvedeny v příloze nařízení vlády na ks)
- množství zakoupeného osiva/sadby musí odpovídat potřebnému minimálnímu výsevu/výsadbě potřebné k osetí/osázení plochy zeleniny, na kterou je podána žádost
- plochy udržovat v souladu s pravidly CC po celý kalendářní rok

Poskytuje se pouze jedna platba na plochu.

8. Zeleninové druhy s vysokou pracností

Podpora se vztahuje na tyto druhy zeleniny:

Lusková zelenina: hrách zahradní, fazol zahradní,

Plodová zelenina: tykev, kukuřice cukrová,

Listová zelenina: špenát, celer naťový, petržel naťová

Podmínky způsobilosti - souhrn:

- registrace v LPIS: ode dne doručení žádosti SZIF minimálně do 31. 8. příslušného kalendářního roku a minimálně po tuto dobu zemědělsky obhospodařovaná
- minimální výměra: 1 ha standardní orné půdy
- součástí žádosti je doložení nákupu osiv nebo sadby dle jednotlivých druhů účetními doklady.

(v případě, že není na dokladech uveden počet ks osiva, je nutné hmotnost osiva přepočítat podle minimálních hmotností tisíce semen HTS, které jsou uvedeny v příloze nařízení vlády pro PP na ks)

- množství zakoupeného osiva/sadby musí odpovídat potřebnému minimálnímu výsevu/výsadbě potřebné k osetí/osázení plochy zeleniny, na kterou je podána žádost
- plochy udržovat v souladu s pravidly CC po celý kalendářní rok

Poskytuje se pouze jedna platba na plochu.

9. Podpora na produkci bílkovinných plodin

Podmínky způsobilosti - souhrn:

- obhospodařování zemědělské půdy, která je na žadatele evidována (evidence minimálně ode dne doručení žádosti na SZIF do 31. 8. příslušného kalendářního roku),
- plocha s bílkovinnými plodinami nebo jejich směsmi – pokryv půdy nebo výskyt posklizňových zbytků od 1. června do 15. července příslušného kalendářního roku
- bílkovinné plodiny jsou: hrách (včetně pelušky), bob, lupina, sója, vojtěška, jetel, nebo směs těchto bílkovinných plodin s obilovinami (zastoupení bílkovinných plodin musí činit > 50 %)
- minimální výměra plochy je 1 ha
- udržování půdy v souladu s pravidly podmíněnosti po celý kalendářní rok
- Minimální výsevy nejsou stanoveny – dodržení stanoveného poměru plodin ve směsi je kontrolováno v porostu této směsi, tj. není sledován minimální počet rostlin, ale dodržení stanoveného poměru počtu rostlin ve směsi. Účetní doklady nejsou po zemědělci požadovány.

10. Podpora na chov telete masného typu

Podmínky způsobilosti - souhrn:

- hospodářství registrované v ústřední evidenci, řádná evidence zvířat a včasné nahlášení narození telete do ÚE (7 dnů od označení telete)
- vykazání narození masného telete v období od 1. 4. předcházejícího roku do 31. 3. příslušného kalendářního roku
- matkou musí být kráva chovaná v systému chovu bez tržní produkce mléka, otcem je býk masného plemene evidovaný v ústředním registru plemeníků

11. Podpora na chov krávy chované v systému chovu s tržní produkcí mléka

Podmínky způsobilosti - souhrn:

- hospodářství registrované v ústřední evidenci, řádná evidence zvířat a včasné hlášení do ÚE u deklarovaných zvířat (do 7 dnů od události)
- chov krav s tržní produkcí mléka ke dni 31. 3. příslušného kalendářního roku
- nejméně 2 VDJ

12. Podpora na chov bahnice nebo na chov kozy

Podmínky způsobilosti - souhrn:

- hospodářství registrované v ústřední evidenci, řádná evidence zvířat
- chov a pastva bahníc, popřípadě koz, na trvalých travních porostech, které jsou v LPIS evidované na žadatele, v období nejméně od 15. 5. do 11. 9. příslušného kalendářního roku
- bahnice, popřípadě koza musí být starší jednoho roku
- nejméně 2 VDJ
- vést denně pastevní deník a uchovávat ho po dobu 5 let (obsahuje identifikační číslo paseného zvířete, identifikační číslo dílu půdního bloku, datum pastvy zvířat)

Cross Compliance

Základní předpokladem pro poskytnutí přímých plateb v plné výši v ČR je plnit v průběhu celého kalendářního roku, ve kterém byla podána žádost o přímé platby, požadavky systému podmíněnosti tzv. Kontroly podmíněnosti (Cross Compliance).

Tato povinnost platí pro všechny subjekty, které žádají o vybrané zemědělské dotace, kterými jsou přímé platby

a dále některé podpory v rámci opatření PRV a některé odpory SOT s vínem.

Kontrolovanými požadavky jsou:

- požadavky dle evropské legislativy, tj. evropských nařízení a směrnic
- standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (v této oblasti dochází pro rok 2020 ke změnám, a to v návaznosti na novelu nařízení vlády č. 48/2017 Sb., zejména platí nově podmínky standardu na plochách erozně ohrožených, novela přitom předpokládá stanovení nových podmínek s účinností od 1. 1. 2021, zejména pokud se jedná o ochranu povrchových a podzemních vod).

z oblasti pravidel podmíněnosti:

- Životní prostředí, změna klimatu a dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy,
- Veřejného zdraví, zdraví zvířata rostlin,
- Dobrých životních podmínek zvířat.

Vymezení kontrolovaných požadavků a podmínek standardů je stanoveno nařízením vlády č. 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor.

V případě, že žadatel o přímé platby anebo vybrané zemědělské podpory, tyto podmínky podmíněnosti nedodrží, může mu být snížena nebo v krajním případě neposkytnuta výplata přímých plateb a vybraných podpor.

13. Environmentálně citlivé plochy s trvalými travními porosty v ČR

Jednou ze tří podmínek greeningu je zachování ploch trvalých travních porostů (TTP), resp. udržení určitého poměru TTP vůči zemědělské ploše. TTP se rozumí půda využívaná k pěstování trav nebo jiných bylinných píceňin na přírodních (přirozený osev) nebo uměle vytvořených (umělý osev) plochách, která nebyla zahrnuta do střídání plodin v zemědělském podniku po dobu pěti a více let.

Legislativa

V rámci evropské legislativy přímých plateb vyplývají pravidla k posuzování TTP z nařízení (EU) č. 1307/2013 pro přímé platby, prováděcího nařízení (EU) č. 639/2014 a implementačního nařízení (EU) č. 641/2014. V rámci národní legislativy je problematika upravena v nařízení vlády č. 50/2015 Sb. o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády a v nařízení vlády č. 185/2015 Sb. o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření Zalesňování zemědělské půdy, a o změně některých souvisejících nařízení vlády.

Plnění podmínek greeningu se nevztahuje na zemědělské subjekty, které jsou zaregistrovány jako osoby podnikající v ekologickém zemědělství a hospodaří v souladu se zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, nařízením Rady (ES) č. 834/2007 a jeho prováděcím nařízením Komise (ES) č. 889/2008. V tomto směru lze na plochách hospodařit bez plnění podmínek greeningu, pokud je tato činnost v souladu s další právní úpravou, např. se zákonem č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny.

Environmentálně citlivé plochy

V zájmu pozitivního vlivu TTP na životní prostředí, a to zejména vázáním uhlíku, bylo třeba zavést podmínky pro zachování těchto ploch s důrazem na nezvyšování již tak vysoké míry zornění a udržení biodiverzity zákazem přeměny tzv. environmentálně nejcitlivějších oblastí nacházejících se v lokalitách sítě „NATURA 2000“, na něž se vztahují směrnice 92/43/EHS a 2009/147/ES a dalších určených environmentálně citlivých ploch.

V určitých případech je v LPIS znemožněna přeměna TTP (kultura T) na jinou kulturu včetně rozorání TTP. Jedná se o environmentálně citlivé plochy, které jsou uvedeny v § 10 odst. 4 nařízení vlády č. 50/2015 Sb. o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády. Tyto plochy mohou být ministerstvem každoročně revidovány. Vrstva zákazu změny kultury T v LPIS se stanovuje k 1. daného kalendářního roku.

Zákaz změny kultury T se týká těchto oblastí:

- NATURA 2000,
- 1. zóny CHKO a NP mimo území NATURA 2000,
- národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace a přírodní památky,
- silně erozně ohrožené oblasti vymezené v rámci DZES,
- pásy do 12 m od vodního útvaru,
- v LPIS ve vrstvě ENVIRO vymezené podmáčené a rašelinné louky,
- ve 3. aplikačním pásmu nitrátově zranitelných oblastí (ZOD).

V případě zjištění změny zemědělské kultury T v těchto environmentálně citlivých lokalitách bude zemědělcům snížena greeningová platba, případně udělena správní sankce i na ostatní

platby a zemědělec bude povinen zajistit opětovné zatravnění do stavu travního porostu do data podání Jednotné žádosti pro příští kalendářní rok.

V rámci platné evropské a národní legislativy se nepovažují za nepovolenou přeměnu trvalého travního porostu tyto případy:

- 1) Plochy, které byly zalesněny v souladu s nařízením vlády č. 185/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření zalesňování zemědělské půdy a o změně některých souvisejících nařízení vlády, a které spadají pod vyjmenované environmentálně citlivé lokality, se nebude vztahovat podmínka zpětného zatravnění s ohledem na platnost tohoto nařízení.
- 2) V rámci pozemkových úprav, které jsou řízeny zákonem č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a zákonem č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů, se od 1. 8. 2016 zavedla výjimka z povinnosti zpětného zatravnění v případě změny v evidenci DPB u druhu kultury trvalý travní porost na odlišný druh zemědělské kultury nebo k faktickému rozorání či přeměně trvalého travního porostu. V důsledku u těchto ploch se nejedná o porušení podmínky ze zákazu rozorávání ECP.

Zachování TTP

Další podmínkou vztaženou k TTP je zachování těchto ploch, resp. udržení určitého poměru trvalých travních porostů vůči zemědělské ploše, a to na národní úrovni.

Pokud dojde k situaci, že se poměr TTP vůči zemědělské ploše, vyčíslený na národní úrovni, změní o více, než je legislativou stanovená odchylka, bude spuštěn mechanismus zpětného zatravnění. Touto odchylkou se míní překročení rozdílu a podílu referenčního podílu a podílu každoročního o 5 %. Zemědělci poté budou vyzváni k zpětnému zatravnění výměry, které povede k navrácení poměru TTP do limitních hodnot.

Pro výpočet odchylky je nezbytné stanovit referenční a každoroční poměr. Referenční poměr se dle čl. 45 (2) nařízení (EU) č. 1307/2013 vypočítá ze sumy TTP za rok 2012 a ploch TTP za rok 2015, které v roce 2012 TTP nebyly, vydělené celkovou zemědělskou plochou ohlášenou v roce 2015. Podíl TTP stanovený každoročně se dle čl. 45 (2) nařízení (EU) č. 1307/2013 vypočítá vydělením ploch TTP ohlášenými za daný kalendářní rok a celkovou zemědělskou plochou ohlášenou v daném roce. Rozdíl a podíl hodnot těchto dvou poměrů nesmí překročit hranici 5 %. V opačném případě bude nezbytné vyzvat zemědělské subjekty ke zpětnému zatravnění.

V případě překročení 5 % v roce 2015 mohou být vyzváni zemědělci tři roky zpětně, tedy i ti, kteří drží půdu změněnou nejpozději v roce 2013. Další roky následující po roce 2015 se bude povinnost zpětného zatravnění vztahovat na zemědělce držící půdu změněnou dva roky zpětně, tedy ještě v roce 2017 mohou být vyzváni zemědělci, kteří drží půdu změněnou v roce 2015.

Zemědělci budou k povinnosti zpětného zatravnění vyzváni SZIF do 31. 12. příslušného roku, ve kterém byl zjištěn pokles podílu TTP a povinnost zpětného zatravnění musí být splněna do podání žádosti následujícího roku.

14. Součástí pravidel kontrol podmíněnosti a kde všude musí zemědělec plnit pravidla podmíněnosti

Kontrola podmíněnosti: poskytování přímých plateb, některých podpor Programu rozvoje venkova (PRV) a některých podpor společné organizace trhu s vínem je „podmíněno“

- plněním podmínek udržování půdy v Dobrém zemědělském a environmentálním stavu (DZES),
- dodržováním povinných požadavků na hospodaření (PPH) v oblasti
  - Životní prostředí, změna klimatu a dobrý zemědělský a environmentální stav půdy,
  - Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin a
  - Dobré životní podmínky zvířat.

V případě, že žadatel o podpory tyto podmínky kdykoliv v průběhu daného roku nedodrží, může mu být snížena nebo, v krajním případě, neposkytnuta výplata vybraných podpor.

Plnění těchto povinností je ověřováno pomocí kontrolovaných požadavků. Jejich formu a metodu kontroly dle stanoveného legislativního rámce každá země EU stanovuje sama dle vlastních národních potřeb.

Standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES) půdy: tento termín označuje standardy hospodaření, které definuje každý členský stát Evropské unie dle svých národních specifik v souvislosti se zachováním kvality půdy, minimální úrovní péče o půdu a krajinu a ochrany vody a hospodaření s ní na základě rámce stanoveného v příloze č. II nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky. Podmínky standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy platné v ČR jsou stanoveny nařízením vlády č. 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor.

Podmínky pro zachování dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy jsou řešeny v rámci sedmi standardů, které se týkají:

1. ochranných pásů podél vodních toků
2. zavlažovacích soustav
3. ochrany podzemních vod před znečištěním
4. minimálního pokryvu půdy
5. minimální úrovně obhospodařování půdy k omezování eroze
6. zachování úrovně organických složek půdy, včetně zákazu vypalování strnišť
7. zachování krajinných prvků a opatření proti invazním druhům rostlin.

Povinné požadavky na hospodaření (PPH): jedná se o požadavky, které jsou stanovené dle vybraných článků 13 aktů (nařízení a směrnic Evropské Unie). Jednotlivé požadavky jsou stanoveny nařízením vlády č. 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor.

Přehled povinných požadavků na hospodaření (PPH):

PPH 1	nitrátová směrnice
PPH 2	ochrana ptáků
PPH 3	ochrana EVL
PPH 4	potravinové právo

PPH 5	zákaz používání hormonálních látek
PPH 6	označování a evidence prasat
PPH 7	označování a evidence skotu
PPH 8	označování a evidence ovcí a koz
PPH 9	TSE
PPH 10	přípravky na ochranu rostlin
PPH 11	ochrana telat
PPH 12	ochrana prasat
PPH 13	ochrana hospodářských zvířat

Dozorové organizace

V roce 2020 kontroly podmíněnosti provádí **6 dozorových organizací (kontrolních orgánů)**:

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) kontroluje podmínky DZES 2 (*zavlažování*), DZES 4 (*minimální pokryv půdy*), DZES 5 (*eroze*), DZES 6 (*pálení a org. složky půdy*) a DZES 7 (*krajinné prvky*);

Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) kontroluje PPH 2 (*ochrana ptáků*) a PPH 3 (*ochrana EVL*), DZES 7 (*krajinné prvky*);

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ) kontroluje PPH 1 (*nitratová směrnice*), PPH 10 (*přípravky na ochranu rostlin*) a participuje na kontrole požadavků PPH 4 (*potravinové právo*), PPH 9 (*TSE*) a delegovaně provádí kontroly standardu DZES 1 (*ochranné pásy podél vod*) a DZES 3 (*ochrana podzemních vod*),

Česká plemenářská inspekce (ČPI) kontroluje PPH 6, 7, 8 (*evidence a označování zvířat*);

Státní veterinární správa (SVS) se podílí na kontrole povinných požadavků na hospodaření PPH 4 a 9 a od Ústavu pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv (ÚSKVBL) převzala gesci nad kontrolami požadavků PPH 5 (*zákaz používání některých látek v chovech zvířat*), dále provádí kontrolu plnění požadavků PPH 11, 12 a 13 (*welfare zvířat*);

Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI) participuje na kontrole PPH 4 (*potravinové právo*).

Počet a výběr kontrolního vzorku

Počet subjektů vybraných ke Kontrole podmíněnosti musí dosahovat míry nejméně 1 % všech žadatelů o přímé platby, některé podpory a některé podpory v rámci společné organizace trhu s vínem v daném roce. Tato minimální míra kontrol je stanovena na úrovni každé příslušné dozorové organizace. Pro zajištění reprezentativnosti kontrolního vzorku je cca 25 % z minimálního počtu kontrolovaných zemědělců vybráno náhodným výběrem a cca 75 % je vybráno na základě analýzy rizik.

Hodnocení míry porušení

Nedodržení požadavků a podmínek standardů v rámci systému podmíněnosti je hodnoceno pomocí kritérií: rozsah, závažnost, trvalost a opakování²⁾.

Pro účely hodnocení při zjištění porušení stanovených podmínek i dále platí, že za méně závažná tzv. zanedbatelná porušení bude možné sankci (snížení dotace) neuložit v případě, že žadatel splní nápravná opatření a to u požadavků, kde je možné je uložit. Teprve v případě, že zjištěné nedostatky v případě odstranitelných porušení nejsou napraveny nebo dochází k opakovanému porušení, úmyslnému porušení nebo je kontrola zcela ze strany žadatele zmařena, je celková výše podpor, které mají být poskytnuty, snížena výrazněji. Snížení v případě zjištění nedbalostního porušení je možné uplatnit v rozsahu 1 %, 3 % nebo 5% z celkové částky všech požadovaných dotací žadatele. V případě opakovaných porušení se může jednat o výši až 15 % z celkové částky požadovaných dotací a v případech úmyslného porušení nebo zmaření kontroly se může jednat až o celkové neposkytnutí dotace.

Povinnost plnění a sankce

Vztah Kontroly podmíněnosti a ostatních kontrol

Pokud u kontrolovaného subjektu, který nebyl cíleně vybrán ke Kontrole podmíněnosti, proběhne kontrola národní legislativy a bude při ní zjištěno porušení kontrolovaného požadavku podmíněnosti, může mít toto porušení dopad na výši některých požadovaných podpor.

Upozornění: Porušení požadavků Kontroly podmíněnosti znamená současné porušení i požadavků národních právních předpisů a proto jejich nedodržením se žadatel vystavuje také možnému postihu i za toto porušení. Snížení výše podpory nenahrazuje správní pokutu ani jakoukoli jinou sankci, která může být udělena dozorovou organizací nebo soudem za porušení národních právních předpisů.

15. Základní zásady Společné zemědělské politiky přijaté při jejím vzniku a aplikované dodnes; Změny plánované v SZP po roce 2020

Evropská zemědělská integrace je založena na třech základních principech/zásadách společné zemědělské politiky, které byly formulovány už v roce 1958 a téměř beze změn přetrvávají dodnes.

- a) Princip jednotného trhu, který představuje volný pohyb zemědělských produktů mezi jednotlivými členskými státy.
- b) Princip preference EU zahrnuje přednost odbytu ze společného trhu, produktům vyrobeným v členských zemích.
- c) Princip finanční solidarity představuje financování zemědělské politiky členskými státy tedy ze společného rozpočtu.

Princip jednotného společného trhu zemědělských produktů umožňuje volný pohyb agrárních komodit v prostoru Evropské unie. Společný trh je regulován množstvím jednotných pravidel a jednotných nástrojů, které chrání domácí výroby.

Princip preference domácích výrobků je zaměřen na posílení pozice domácích výrobků na vnitřním trhu před výrobky dováženými ze třetích zemí. Uvedený princip chrání domácí výrobu před konkurencí z dovozu, výkyvy cen na světových trzích a také podporuje export domácích zemědělských komodit.

Princip finanční solidarity předpokládá rozdělení nákladů na SZP mezi všechny členské státy. To znamená, že společná zemědělská politika je hrazena ze společného rozpočtu, do kterého přispívají všechny členské státy EU. Financování společné zemědělské politiky tradičně zajišťoval jediný fond, a to Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EZOF), který byl 1. ledna 2007 nahrazen Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV).

Změny plánované v SZP po roce 2020

- aktuálně stále probíhají diskuse k budoucí podobě SZP 2020+ (cílem německého předsednictví v Radě EU je dosažení obecného přístupu v Radě EU v říjnu 2020 a zahájení dialogů s Evropským parlamentem do konce roku 2020)
- Evropská rada na svém jednání v červenci 2020 dosáhla dohody, co se týče rozpočtu na nadcházející programové období, včetně tzv. fondu obnovy – na podzim 2020 jsou v tomto kontextu očekávány diskuse s EP s cílem co nejrychlejšího dosažení dohody – jedná se o zásadní posun nezbytný pro další pokrok ve vyjednávání sektorových legislativ, včetně SZP
- do diskusí o budoucí podobě SZP výrazně zasáhlo předložení Evropské zelené dohody (prosinec 2019) a na ni navazujících strategií (Od zemědělce ke spotřebiteli a Strategie pro biologickou rozmanitost – květen 2020), jejichž ambiciózní cíle v oblasti klimatu a životního prostředí budou muset členské státy zohlednit v rámci svých Strategických plánů na nadcházející programové období
- v současné době je třeba dokončit diskuse k přechodnému období a jeho délce
- pro nové programové období tak ještě zůstává řada otevřených témat, včetně možného zavedení institutu skutečného zemědělce či zastupování přímých plateb
- jisté nicméně je, že budoucí SZP se bude muset spolupodílet na řadě ambiciózních cílů v oblasti klimatu a životního prostředí – bude tak muset být výrazně „zelenější“, než doposud

16. Postup v případě vyloučení částek z financování EU, které nebyly uskutečněny v souladu s předpisy Unie a podmínky smírčího řízení

V případě zjištění výdajů, které nebyly uskutečněny v souladu s předpisy Unie, EK provede svá zjištění a zohlední informace poskytnuté ČS. Pokud se EK domnívá, že výdaje nebyly uskutečněny v souladu s předpisy Unie, sdělí svá zjištění dotčenému ČS, upřesní nápravná opatření nezbytná k zajištění budoucího souladu s těmito předpisy a uvede předběžnou výši finanční opravy, kterou považuje v této fázi postupu za odpovídající svým zjištěním. Součástí sdělení je rovněž návrh na uskutečnění dvoustranného jednání.

ČS odpoví do 2 měsíců od přijetí sdělení EK. Ve své odpovědi má ČS zejména možnost: a) prokázat EK, že skutečný rozsah nedodržení předpisů nebo riziko pro fondy je menší, než bylo uvedeno ve sdělení Komise; b) uvědomit EK o nápravných opatřeních, která přijal za účelem zajištění souladu s předpisy Unie, a o datu účinnosti jejich provedení. Pokud se členský stát domnívá, že není nutné, aby došlo k dvoustrannému jednání, uvědomí o tom EK ve své odpovědi na výše uvedené sdělení.

Při dvoustranném jednání se obě strany snaží o nalezení dohody, pokud jde o opatření, která je nezbytné přijmout, jakož i o hodnocení závažnosti protiprávního jednání a finanční škody vzniklé rozpočtu Unie. EK vypracuje zápis z dvoustranného jednání a zašle jej ČS, který může k tomuto uplatnit své připomínky.

Do 6 měsíců od zaslání zápisu z dvoustranného jednání EK formálně sdělí ČS své závěry na základě informací, které získala v rámci postupu pro schvalování souladu. Toto sdělení obsahuje hodnocení výdajů, jež mají být vyloučeny z financování Unií.

EK může rozhodnout, že ne zahájí nebo neprovede šetření v případě nedodržení postupu pro schvalování souladu, pokud očekává, že případné finanční opravy za nedodržení postupu zjištěné na základě šetření jsou nižší než 50 tis. EUR a představují méně než 2 % příslušných výdajů nebo částek, které mají být získány zpět.

ČS se může obrátit na smírčí orgán ve lhůtě nejvýše 30 pracovních dnů od obdržení sdělení EK s odůvodněným návrhem na zahájení smírčího řízení. Návrh na zahájení smírčího řízení je přípustný pouze tehdy, pokud částka, která má být vyloučena z financování Unií podle sdělení EK, buď: a) přesahuje 1 milion EUR; nebo b) představuje více než 25 % celkových ročních výdajů ČS v rámci dotčené rozpočtové položky. Ve výjimečných případech může předseda smírčího orgánu prohlásit návrh na zahájení smírčího řízení za přípustný, pokud daný ČS v průběhu předchozích jednání uvedl a dostatečně odůvodnil, že se jedná o zásadní otázku týkající se uplatňování předpisů Unie (nevztahuje se na záležitost právního výkladu).

Smírčí orgán provádí svá šetření co nejméně formálně a co nejrychleji výhradně na základě dokladů dostupných EK a na základě nestranného vyjádření EK a dotčených vnitrostátních orgánů. Nepodaří-li se smírčímu orgánu do čtyř měsíců od předložení případu sblížit postoje EK a ČS, považuje se smírčí řízení za neúspěšné.

Poslední instancí, kam má ČS možnost obrátit se v případě, že není mezi postoji daného ČS a EK nalezena shoda, je Soudní dvůr EU.

17. Finanční disciplína a funkce krizové rezervy v zemědělství

Od poslední reformy SZP z roku 2013 se finanční disciplína využívá k vytvoření krizové rezervy pro zemědělský sektor (stanovuje čl. 25 nařízení (EU) 1306/2013). Tato rezerva představuje nástroj, jehož účelem je podpořit zemědělské odvětví v případě krizí, které by měly dopad na produkci nebo distribuci zemědělských produktů. Krizovou rezervu lze použít k financování výjimečných opatření a čelit tak narušování trhů.

Komise předloží Evropskému parlamentu a Radě návrh týkající se sazby úpravy přímých plateb nejpozději do 31. března kalendářního roku, pro který se použije. Není-li mezi Parlamentem a Radou nalezena nad výši míry úpravy shoda do 30. 6. daného kalendářního roku, je Komise oprávněna stanovit tuto sazbu sama. Do 1. 12. může Komise na základě nových informací, které má k dispozici, sazbu ještě upravit. Uplatňuje se pouze na příjemce, jejichž přímé podpory přesahují hranici 2 000 EUR/rok.

Pokud není krizová rezerva v daném rozpočtovém roce využita, jsou prostředky převedeny do rozpočtu následujícího roku a zpětně proplaceny zemědělcům, na něž se míra úpravy finanční disciplíny v tomto následujícím roce vztahuje (nemusí se tedy jednat o 100% totožný soubor příjemců). Prostředky musí být konečným příjemcům zpětně proplaceny do 15. 10.

Celková výše rezervy činí v období 2014 – 2020 2,8 miliardy EUR a je rozdělena do sedmi ročních splátek, z nichž každá představuje cca 400 milionů EUR.

Možné nastavení v SZP 2020+:

Rezerva by měla být vytvořena na začátku každého roku v rámci Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF) v objemu 450 mil. EUR. V prvním roce provádění by měla být rezerva vytvořena z nevyužitých prostředků krizové rezervy z předešlého roku. Nevyužité prostředky zemědělské rezervy v jednom roce budou přesunuty do rezervy v následujícím roce. Finanční disciplína bude zachována, měla by však být primárně využívána pouze v případě hrozby překročení stropů EZZF. Pro financování zemědělské rezervy by měla být finanční disciplína použita pouze jako poslední možnost.

18. Přímé platby – popište nejdůležitější přímé platby v ČR

Od roku 2004 aplikuje ČR spolu s některými dalšími členskými státy EU zjednodušený systém přímých podpor zemědělcům formou **jednotné platby na plochu zemědělské půdy** (Single Area Payment Scheme tzv. SAPS). Platba se poskytuje na každý hektar oprávněné zemědělské půdy bez ohledu na to, co je na ní pěstováno (tzv. decoupling), na základě podmínek daných příslušným nařízením vlády.

Poskytnutí finanční podpory v rámci SAPS je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy, dodržováním podmínek dobrého zemědělského a environmentálního stavu (tzv. DZES) a od roku 2009 také dodržováním některých povinných požadavků na hospodaření (tzv. PPH), které jsou společně s DZES známy jako **podmínky podmíněnosti** (tzv. Cross-Compliance).

Žádost o poskytnutí podpory SAPS je podávána v rámci tzv. **jednotné žádosti** (JŽ), a to do 15. května příslušného kalendářního roku. Jednou z podmínek pro poskytnutí podpory je dodržení minimální výměry, na kterou může být poskytnuta podpora, která činí v součtu všech dílů půdních bloků (DPB) v žádosti nejméně 1 ha zemědělské půdy. Dotčené DPB musí být vedeny v Evidenci využití zemědělské půdy podle uživatelských vztahů (tzv. LPIS). Zemědělská půda, na kterou je požadováno poskytnutí finanční podpory, musí být na žadatele vedena v LPIS nejméně od data podání žádosti do 31. srpna kalendářního roku, ve kterém žádá o podporu. Žadatelé mají možnost podat JŽ od roku 2012 v elektronické podobě na webových stránkách SZIF prostřednictvím Portálu farmáře. Tento portál nabízí možnosti, které mají žadatelům o dotace především zjednodušit a zrychlit provádění některých úkonů spojených s JŽ.

Přechodné vnitrostátní podpory (PVP)

Přechodné vnitrostátní podpory (PVP) jsou nástupci národních doplňkových plateb Top-Up, které byly poskytovány v minulosti. Dotace je poskytována na zemědělskou půdu, chov krav bez tržní produkce mléka, chov ovcí/koz a na tři tzv. historické platby - chmel, bramborový škrob a přežvýkavce. PVP se poskytují žadatelům, kteří v daném roce obdrželi dotaci SAPS. Podpory jsou plně hrazeny z rozpočtu ČR.

Reforma SZP v období 2015 – 2020

Reformovaná SZP pro období 2015 – 2020 umožnila členským státům ve větší míře rozhodovat o nastavení přímých plateb v rámci prvního pilíře. Většina rozhodnutí byla notifikována Evropské komisi (EK) do 1. srpna 2014. Mezi cíle reformované SZP v rámci přímých plateb patří větší důraz na šetrný přístup k životnímu prostředí pomocí režimu ozelenění, generační obměna na venkově prostřednictvím podpor pro mladé zemědělce nebo podpora odvětví, které čelí určitým obtížím, a jsou nesmírně důležité z hospodářského, sociálního nebo environmentálního hlediska. SZP zároveň umožnila členským státům větší míru rozhodování o zacílení finančních prostředků, včetně přesunu mezi pilíři pro přímé platby a Program rozvoje venkova. Finanční alokace pro I. pilíř po přesunu do II. pilíře představovala přibližně 23 mld. Kč pro rok 2015.

Reformou SZP se také změnila podoba podpor, zejména přímých plateb. Od roku 2015 došlo k zásadní změně kalkulace přímých plateb prostřednictvím vícesložkové platby. Z roční obálky členského státu se nejdříve vyčíslí povinné platby na tzv. ozelenění (greening) ve výši 30 %, a dále na podporu pro mladé zemědělce, kterou ČR využije na úrovni 0,2 %. Zároveň bylo v ČR rozhodnuto o vyhrazení 15 % této obálky na podporu citlivých sektorů prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci. Zbývající část obálky, což je cca 55 %, představuje SAPS. Česká republika bude pokračovat v poskytování SAPS do roku 2020.

Národní legislativa upravuje podmínky přímých plateb v nařízení vlády **č. 50/2015 Sb.** v návaznosti na přímo použitelné předpisy evropské legislativy.

V souladu evropskou legislativou musí jednotlivé členské státy vyhradit maximálně 2 % celkového národního stropu pro přímé platby na **podporu mladých zemědělců**. Platba je poskytována jednomu zemědělci ve formě 25% příplatku k SAPS na maximální výměru 90 ha nejdéle po dobu 5 let, případně se období snižuje s ohledem na rozdíl let mezi zřízením podniku a prvním podáním žádosti o SAPS.

Dalším novým a zásadním prvkem přímých plateb se stalo tzv. **ozelenění**, implementované jako platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. Cílem ozelenění je snížit negativní dopady zemědělské činnosti na životní prostředí. Evropský právní rámec stanovuje několik základních a povinných podmínek a dále vymezuje několik podmínek jako varianty k volbě členskými zeměmi. Jednou ze tří částí ozelenění je plnění podmínek diverzifikace plodin. Za účelem ověřitelnosti a kontrolovatelnosti podmínek bylo evropskými předpisy požadováno stanovit období pro diverzifikaci a určité technické detaily pro posouzení splnění povinnosti diverzifikace. Součástí povinných podmínek ozelenění je také zachování výměry trvalých travních porostů a vyhradit určitou výměru jako tzv. plochu využívanou v ekologickém zájmu, tzv. EFA. Evropský právní rámec nabízí několik prvků, které zemědělci mohou vyhradit jako plochu využívanou v ekologickém zájmu.

Dobrovolná podpora vázaná na produkci

Na období 2015 – 2020 Česká republika rozhodla o podpoře citlivých sektorů ve výši 15 % roční obálky na přímé platby, jde o průměrnou roční částku zhruba 3,46 mld. Kč. Finanční prostředky budou směřovat na **brambory určené na výrobu škrobu, chmel, ovoce, zeleninu, konzumní brambory, cukrovou řepu, bílkovinné plodiny, masná telata, do sektoru mléka, a na pasené ovce a kozy**. Výše uvedené sektory naplňují podmínky pro poskytnutí dobrovolné podpory vázané na produkci, a to s ohledem na jejich hospodářský význam a příspěvek k zaměstnanosti na venkově. Nastavení tohoto opatření navazuje na zvláštní podporu dle čl. 68, jež mířila do odvětví brambor určených na výrobu škrobu, chmele, krav bez tržní produkce mléka, do sektoru mléka, a na pasené ovce a kozy.

19. Současný trend vývoje podílu rozpočtu Společné zemědělské politiky na celkovém rozpočtu EU a části rozpočtu, které se k jednotlivým oblastem vztahují

Podíl rozpočtu Společné zemědělské politiky na celkovém rozpočtu Unie se neustále snižuje. V 70. letech 20. století činil podíl SZP 80 % rozpočtu Společenství, počátkem osmdesátých let 66 %, v současném období 2014-2020 dosahuje pouze 37,8 %.

Snižování podílu rozpočtu SZP je především způsobeno rozšiřováním Unie a s ním souvisejícím narůstajícím absolutním objemem finančních prostředků spolu s proběhnuvšími reformami. Reformní snahy byly pozitivním přínosem pro rozpočet, neboť došlo k podstatné změně struktury subvencí. Do konce 80. let byly hlavními finančními nástroji podpory trhu vývozní subvence a podpory zaměřené na produkci, od 90. let se však jejich podíl snižoval a rostl podíl přímých plateb a opatření k rozvoji venkova. Přímé platby nyní činí dvě třetiny celkových dotací, které jsou zemědělcům vypláceny a představují hlavní nástroj SZP. Již tedy neplatí zásada – *výše subvence podle velikosti produkce*, jak tomu bylo při vzniku SZP. Přímé platby a opatření k rozvoji venkovských oblastí znamenají finanční pomoc zemědělcům bez ohledu na velikost produkce. SZP v současné době představuje systém, který by měl zajistit dostatečnou, kvalitní a konkurenceschopnou zemědělskou produkci a zároveň naplňovat atributy ochrany životního prostředí, zdraví obyvatel a dobrého zacházení se zvířaty. Současné tendence napovídají dalšímu posilování strukturálních opatření a větší provázanosti zemědělství a venkova, rovněž se předpokládá další zeštíhlování rozpočtu zemědělské politiky.

V rámci víceletého finančního rámce na období 2014-2020 bylo na oblast 1. pilíře SZP přiděleno 312,74 mld. EUR v běžných cenách, což představuje cca 75 % celkového zemědělského rozpočtu (přímé platby 69%, tržní opatření 6%). Na 2. pilíř SZP je určeno 95,58 mld. EUR v běžných cenách, tedy kolem čtvrtiny zemědělského rozpočtu. Poměr objemu prostředků v jednotlivých pilířích může být nicméně mírně upraven v závislosti na potřebách jednotlivých členských států, neboť ty mají ve finančním období 2014-2020 nově možnost převádět finanční prostředky mezi oběma pilíři, a to až do výše 15 %, resp. 25 % z 2. do 1. pilíře (pouze u členských států s vyšší přímé podpory na hektar nižší než 90 % průměru EU).

Co se týče rozpočtu na nové programové období 2021 - 2027, v červenci 2020 proběhlo přelomové jednání Evropské rady, v rámci něhož čelní představitelé ČS dosáhli dohody na budoucím rozpočtu, včetně tzv. fondu obnovy. Byl potvrzen obecný trend snižování prostředků na SZP, i když oproti původnímu návrhu Evropské komise došlo k navýšení alokace na tuto oblast. I nadále by měla být zachována dvoupilířová struktura SZP (I. pilíř EZZF, II. pilíř EZFRV) či možnost převodu prostředků mezi pilíři. Následovat budou jednání s Evropským parlamentem s cílem dosáhnout dohody v co nejkratším termínu.

20. Základní schéma finančních toků v rámci Společné zemědělské politiky (EZZF a EZFRV), respektive úloha jednotlivých subjektů – Evropské komise (EK), Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF – platební agentury), Ministerstva zemědělství ČR, Ministerstva financí ČR (kompetentního orgánu) a certifikačního subjektu

Evropský zemědělský záruční fond (EZZF) je fond určený pro podporu udržitelného zemědělství. Z fondu jsou financovány přímé platby zemědělským subjektům a další nástroje regulující trh se zemědělskými produkty (náhrady při vývozu zemědělských produktů, intervenční opatření) a další specifické podpory, například v odvětví cukru.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) je finanční nástroj na podporu rozvoje venkova, slouží ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, zlepšení životního prostředí a krajiny nebo kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova.

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) je akreditovanou platební agenturou - zprostředkovatelem finanční podpory z Evropské unie (EU) a národních zdrojů. Dotace z EU jsou v rámci Společné zemědělské politiky (SZP) poskytovány z Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF) a v programovém období 2007 – 2013 a 2014–2020 také z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV). Program rozvoje venkova (PRV), který čerpá finanční prostředky z EZFRV, nahradil Horizontální plán rozvoje venkova (HRDP) a Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP RVMZ).

SZIF administruje a kontroluje následující platby:

a) z Evropského zemědělského záručního fondu:

- v rámci společných organizací trhu
- v rámci intervenčních opatření
- poskytování vývozních subvencí ve vazbě na vývozní licence
- přímé platby

Dále provádí:

- administraci vývozních a dovozních licencí
- administraci záruk
- administraci národních dotací
- administrace národní značky kvalitních potravin KLASA

b) z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova

- podpory v rámci Programu rozvoje venkova ČR na období 2014-2020

c) z Evropského námořního a rybářského fondu (ENRF)

- podpora rybářství

SZIF je dále zodpovědný za zveřejňování údajů o příjemcích výše uvedených podpor. Tyto údaje musí obsahovat: jméno a příjmení příjemce (u FO s vyšší podporou než 1250 EUR/rok), příp. oficiální název (u všech PO), název obce, kde příjemce sídlí nebo je registrován, výši vyplacených částek ve finančním roce, povahu a popis opatření, ke kterým se podpora vztahuje.

Certifikační orgán je auditní subjekt určený členským státem, který poskytuje stanovisko ohledně úplnosti, přesnosti a věcné správnosti roční účetní závěrky platební agentury, řádného fungování jejího vnitřního kontrolního systému a legality a správnosti výdajů, o jejichž proplacení byla Komise členským státem požádána. Certifikační subjekt má nezbytnou odbornou způsobilost, je funkčně nezávislý na dotčené platební agentuře, jakož i na orgánu, jenž tuto agenturu akreditoval (v případě ČR se jedná o společnost Ernst & Young Audit, s.r.o.

Pozn.: Od 1. 3. 2020 nabyla účinnosti nová rámcová dohoda, kterou Ministerstvo financí uzavřelo s touto firmou).

Ministerstvo financí je tzv. **Kompetentním orgánem** pro oblast kontroly financování SZP v České republice. Úkolem Kompetentního orgánu je zejména udělovat a odebírat akreditaci k provádění opatření SZP financovaných z EZZF a EZFRV a sledovat dodržování podmínek, za kterých byla akreditace udělena. Před udělením akreditace instituci, která má plnit funkci platební agentury, Kompetentní orgán zajistí tzv. předakreditační šetření platební agentury. Touto činností může pověřit např. nezávislého auditora. Předakreditační šetření na základě stanovených akreditačních kritérií jsou zaměřena zejména na platební a administrativní uspořádání platební agentury, zajištění ochrany finančních zájmů Evropských společenství, bezpečnost informačních systémů, vedení účetnictví, rozdělení odpovědností a přiměřenosti vnitřních a vnějších kontrolních mechanismů. Audit činnosti platebních agentur se provádí v souladu s mezinárodně platnými auditními standardy. Kompetentní orgán může v případě nedostatků v plnění akreditačních kritérií zjištěných na základě předakreditačních šetření při udělení akreditace platební agentuře stanovit období přípustné pro provedení nezbytných úprav v uspořádání platební agentury, toto období však nesmí být delší než 12 měsíců, v případě nesplnění nápravy závažných nedostatků není akreditace udělena, resp. je odebrána.

Ministerstvo zemědělství je podle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, vodní hospodářství, potravinářský průmysl a pro správu lesů, myslivosti a rybářství, mimo území národních parků. V každé oblasti jsou určité výjimky, které do kompetence ministerstva zemědělství nepatří jako například: ochrana zemědělského půdního fondu, ochrany přirozené akumulace vod, ochrana vodních zdrojů a ochrana jakosti vod. Ministerstvo zemědělství ve spolupráci se Státním zemědělským intervenčním fondem provádí opatření společných organizací trhů Evropské unie, přímé platby, národní doplňkové platby k přímým podporám, programy strukturální podpory a programy rozvoje venkova. Úkolem ministerstva není řídit či plánovat zemědělskou, lesnickou nebo potravinářskou výrobu, ale vymezit příslušnými právními předpisy mantinely, v nichž se mohou naši podnikatelé pohybovat. Ministerstvo zemědělství přitom vychází z vládní zemědělské politiky, z programového prohlášení vlády a ze Společné zemědělské politiky Evropské unie. Jeho cílem je podpora "Evropského modelu zemědělství" s důrazem na rozvoj multifunkčního zemědělství, zaměřeného jednak na zemědělskou produkci, ale i na zajišťování služeb údržby a tvorby krajiny, na další environmentální služby a na nezemědělské činnosti. Stále většího významu nabývá hlubší propojení zemědělství s obnovou a rozvojem venkova.

Evropská komise je politicky nezávislý, výkonný orgán EU. Je jediným orgánem Unie, který odpovídá za předkládání návrhů nové evropské legislativy, a je odpovědný za provádění rozhodnutí [Evropského parlamentu](#) a [Rady EU](#). Mimo jiné řídí politiky EU a přiděluje finanční prostředky z rozpočtu EU. Stanoví prioritní výdaje EU ve spolupráci s Radou a Evropským parlamentem. Vypracovává roční rozpočet, který je schvalován Evropským parlamentem a Radou. Dohlíží na to, jak je s finančními prostředky nakládáno, a to za spolupráce Účetního dvora (kontroly souladu - audit, kontroly účetních závěrek platebních agentur).

Zdroj: Nařízení (EU) 1306/2013 a doprovodná prováděcí nařízení a nařízení v přenesené pravomoci Komise, webové stránky SZIF, MZe, webové stránky EP, webové stránky EK.